

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 3 korona.

VIDEKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 3 k 40 f

HIRDETESEK:

4-osasban pedig az egyszer 20 fillér
minden következőből 10 fillér

nyitászóra 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBIER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 18.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: Belényes.
- Drágul a tej.
- A fehérség divatja.
- Három aradi csőd.
- Öngyilkos urileány.
- Petroleumfinomító Aradon.
- Wekerle paktált Lueggerrel.
- Marházy — mozi-igazgató.
- „Haragszom rád!”
- Aradi utazások.
- A loyallítás gyertyája.
- Ha az asszony mulat.
- Megveszett ember.

Belényes.

Arad, augusztus 17.

Belényes körül, az oláh falvakban szélteben éneklék a *doina lui Lucaciu*-t. Nem új nóta ez. Akkor szerezték, amikor a lacfalusi pap a szegedi börtönben ült. A nóta azzal végződött: „amikor tavasz lesz, Lukács László szabad lesz.” Egy komlósi pap alkalmi tablót készített. Középpont Jancu Abrahám arcképe van, körülötte a tízennégy nemzetiségi képviselő. A kép fölírása pedig ez: *A tizenötödiknek — Lucaciu Lászlónak.* A nemzetiségi képviselők közül a románok csaknem teljes gárdával lenn vannak a kerületben. Mint a bucsujárára való fölhívás, hangzik a román politikával foglalkozók között a riadó: *La Beino!*

Apróbb és nagyobb jelek ezek, amelyek mind arra mutatnak, hogy a román nemzetiségiiek szent ügynek tekintik a Lukácsiu László megválasztását. S ezzel

nemcsak az ő multját, megénekelte börtön-szenvedéseit akarják honorálni, hanem Lukácsiu szükegük is van. Tudvalevő, hogy a lacfalusi pap ügyes magyar szónok is, — talán a legtisztábban beszél a magyar szót a román nemzetiségi korifeusok közül. S ha igaz a Maniu Gyula alvinci beszédébe foglalt hadizenet, hogy obstrukciót szegeznek minden ellen, ami nem az általános választói jog, — akkor ennek az obstrukciónak Lukácsiu László nagy erőssége lehetne.

Természetes, hogy minden ok, a mely miatt a románok Lukácsiu Lászlót mandátumhoz akarják juttatni, a magyarságnak viszont azt teszi érdekévé, hogy Lukácsiu ne lehessen a magyar parlamentnek tagja. Vannak ellenzéki pártok, a melynek kiválóságaival a többség bizonyos regarde-ot tanusít, s csak forma szerinti harcot visel velük szemben; ha a nemzetiségi párt számithatna is ilyen előzékenységre, semmi esetre se lehetne Lukácsiu az, a kivel ezt alkalmaznák. Lukácsiu neve, politikája, tevékenysége oly annyira kihívó, durván és kötekedően ellenséges volt a magyarsággal, az állam-eszmével szemben, hogy az még nála értékesebb tehetségekkel szemben is jogossá tenné a magyarság teljes retorzióját. Még azzal is, a mit a nemzetiségi képviselők vallanak a parlamentben, riktó ellentétben áll Lukácsiu szereplése, a mely nem is a program-alkotást, a komoly munkát, hanem a népszerűségnek fenekestül való kikakázását, a vértanu-dicsőség kamatoztatását kereste a románok között.

Természetesnek, sőt megkövetelni valónak találjuk tehát, hogy a kormány, a magyar pártok a belényesi kerület nevezetes képviselőjelöltje ellen a leghatározottabb és legenergiusabb harcot vegye föl. Vajjon ez történik? A belényesi kerületben eddig két magyar jelölt nevét hallottuk. Az egyik a hivatalos jelölt: bizonyos Kardos, ha jól tudjuk, Antal. Budapesti bankdirektor. a törpebankok utcáiból. A másik jelölt Gabányi Miklós, a kire a világi kerületben bizták a magyar állam-eszme zászlaját.

Mi azt a Kardost nem ismerjük s nem tudjuk, hogy ő-e gabányibb, vagy a Nikoláj őrmester. Azt azonban tudjuk, hogy a kerületben idegen ember; miután bankdirektor, közelfekvő az a föltevés, hogy pénze van. És az bizonyos, hogy politikai ambíciók sorvasztják. Ahhoz természetesen kezdő, hogy könnyű kerületet kapjon; hanem elküldik Belényesre, hogy Lukácsiuval mérkőzzék. Ha a kerületet meg tudja szerezni, a függetlenségi párt elnöksége örömmel fogja köszönteni. Ha valamely különös csoda folytán Gabányi Miklós lenne meg, őt is hasonló szeretettel fogják fogadni.

Mi is kívánjuk akármelyikjüknek, jó egészséggel együtt. Talán meg is lesz valamelyik. De, bárminő hatalmas érdeknek tartjuk, hogy Lukácsiu parlamentbe jutása minden áron megakadályoztassék, attól félünk, hogy a magyar jelöltek győzelme nem járna azzal az erkölcsi erővel, a melyre a magyar tekintély érdekében föl-tétlen szükség van. Miután Kardos idegen

A hétről.

Fölfedezem a várost.

II. A Csungán.

All-e még a Csungán Ársza háza?
És a Csungán Ársza él-e benn?
Béke-időn nincs, a ki vigyázza,
S nincsen aki róla hirt üzen.
Csöndben ég a kis korcsmán a gáz is,
Higvérű pasas, ki odajár,
Aszfalttengerben kis sár-oázis, —
A Csungán a viharokra vár.

Am, miként ha háborukat sejt meg
Az ekebe fogott csataló,
Ábrándok közt, miket nem felejtnek,
Semmivé lesz a rideg való, —
Érzi a hétköznapi munkán
A jövő nagy napok nesztét,
Pár hét, s aktuális lesz a Csungán,
S mind ő róla folyik a beszéd.

Jön, — hulláma már előre vágat
A daliás időszak siet:

Ott jelölnek új városatyákat
S ottan buknak el a régiak.
A hatalmas kortes, — bárhogy üssék, —
Ott diktál neki, neked, nekem,
S ottan gázol el a népszerűség
A korhadttá vénült érdemen.

Négy kerülete vagyon Aradnak,
Mit Kilényi határral szegett;
Ámde köztük hárman elmaradnak
A harmadik kerület megett.
Más a lég és másfélék a népek,
Más a por, mit ott a szél seper,
És a kurta kocsmák is egyébek,
Mikben a kerület szive ver.

Az első, hol együvé keverték
Boltosokkal mind a vasutit;
Második, hol apró beamterkét
Hivatalfő parancsa fenyit;
Negyedik, a gáji móc tanyája,
Kivel párosul a tanya-mob, —
Egy, egyik se lehetne a párja,
Négy közt a harmadik legnagyobb.

S nagyszerű a küzdelemnek módja,
Hogy a csata a Csungánba ér!

Holtakat ki lesne, be csalódná, —
A Csungánban nem folyik a vér.
A Csungánban szikviz-lövegekkel
Dul a pártok közt az ütközet,
S fröcscentnek, míg el nem jó a reggel
S míg el nem fogynak a szikvizek.

Ki föllép, ne féltse gyöngye testét,
S gérokkját, hogy ettől tönkremén;
Kin megesett a szikviz-kereszttség,
Azt biztatja győzelem-remény.
Kellemetlen egy kicsit a kezdet
Az első zuhany, hogy rászökött, —
Kövessen csak hűn a szikviz-edzett
Viharokat járt pártelnököt.

Még nyugodt a kerület határa,
Am a jelölt szaporán nyüzsög,
Majd az első szódavíz-csatára
Öreg Csungán, hozzád kijövök.
A csatához, melynél fülbe-sírón
Abecug-akkord adja a zenét,
S perdülő hőskölteménybe íróm
Harmadik kerület Mukdenét.

Forgács.

a kerületben, személyi összeköttetései alig lehetnek. Azt nem tartjuk valószínűnek, hogy a román ékesszólásban akarna versenyre kelni Lukácsiuval; erre talán Gabányi se vállalkozik, jóllehet ő, állítólag, tud románul. Maradna tehát két eszköz, amely őt a győzelemre segítheti. Az egyik a kerület választóinak megvásárolható volta. Hát ebben vannak tapasztalatok s épen nincs kizárva, hogy a bihari hegyek szegénye az anyagi javakért még Lukácsiuhoz is hűtellen lesz. A másik: a magyarságot és az államot képviselő hatóságok támogatása, segítése.

Ha ez az utóbbi csakugyan lebir Lukácsiuval, akkor érdemesebb, külön embert lehetne vele a mandátumhoz juttatni. Azok, akik nemzetiségi vidéken a magyarság, az állami fensőbbség képviselői, választások idején valóban derék férfias munkát végeznek a nemzetiségi törekvésekkel szemben. De ebben a küzdelemben ők is kedvüket veszítik, amikor a küzdelem célja olyan személyhez van kötve, akinek értékét maguk se becsülik. Tudunk arról, hogy a világosi választás idején az ilyen személyek azért nem fejtették ki nagyobb munkát a nemzetiségi jelölt ellen, - mert ez a tisztas munká egyben a Gabányi Miklósért való harc lett volna. Ezért meg nem tudtak eléggé lelkesülni. Vajjon Belényesen nem több tüzzel vonulnának Lukácsiu ellen harcba, ha a zászlón valamely jelesebb és ismertebb nevű Kardos, vagy Antal neve áll?

Viszont, ha a párt a választást esetleg tiszta üzletnek nézné — ez azért volna hiba, mert újabb anyagot ad a nemzetiségi képviselők vádjaihoz, akik külföldi összeköttetések révén eddig is sok becsmérlést tudtak rólunk elhelyezni, — és a kiszakított esetek révén valószínűvé is tenni.

Léha, a következményekkel nem gondoló lépés volt, amikor a függetlenségi párt Lukácsiuval szemben ezt a jelölést megcsinálta. Ha olyan jelöltet keres, aki a kerületből való; ha a románságnak a magyarokhoz közelebb álló csoportjából választ ki embert, vagy olyan jelöltet küld a román kerületbe, akiről föltehető

lett volna, hogy a választókat a meggyőzés fegyvereivel hódítja meg: — a legyőzés szegénye se lenne talán olyan kellemetlen, mint az a mód, ahogy esetleg ez az aliquis Kardos a győzelmet meg tudja szerezni.

De eddig, innét a szomszédból az ellenkezője látszik valószínűnek. A nemzetiségi képviselők hatalmas erővel dolgoznak, s a munkájukat talán megkönnyíti, hogy egy ismeretlen és idegen emberrel állanak szemközt. S a függetlenségi pártnak ez a szerencsés jelölése beteljesíti a komlói pap jóvendölését: a Janku Avram eszméi köré font koszoruba, a tizenhárom mellé belékerül Lukácsiu tizenötödiknek. Dicséretére annak az erélyes és céltudatos nemzetiségi politikának, amelyben a kormány eddig is oly meghatározó sikereket ért el.

Drágul a tej.

Az ötvenes uradalom áremelése.

Négy fillér.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17

Aradon az utóbbi években az élelmiszerek ára folytonosan változik és pedig csupán annyiban, hogy hol a kenyérnek, hol a husnak, hol pedig más legszükségesebb élelmiciknek az ára emelkedik egy-két fillérrel. Most elterjedt a hír, hogy változatosság kedvéért ismét a tejkereskedők kísérleteznek: a tej árát literenként egyszerre négy fillérrel akarják emelni.

A tej ára rövid idő óta már többször emelkedett s a szegényebb néposztály a mai árat sem bírja; hogyne esnék tehát kétségbe arra a hirre, hogy ennek a nélkülözhetetlen élelmiszernak az árát most ismét emelni akarják, még pedig egyszerre, négy fillérrel. Az élelmiszerek általános drágaságának közepette a tej árának ez a nagyfokú emelkedése szinte katasztrófa jellegű.

A mozgalom a fővárosból indult ki s hamarosan követőkre talált Aradon is. Mint értesülünk, rövid időn belül Aradon is négy fillérrel emelik fel a tej árát. Az aradi közönsé-

get három nagy vállalat látja el tejjel: az aradi tejcsarnok-szövetkezet, az ötvenes Zselénski-uradalom és a mezőhegyesi állami minta-gazdaság. Eddigél a tej ára literenként husz fillér volt. Ezen az áron szállították télen-nyáron Aradra a tejet.

Az ötvenes uradalom már e hónap elsején váratlanul huszonnégy fillérre emelte fel a tej árát. Az uradalom, amelynek saját tehenésze van s így nem a különböző gazdaságokból vásárolja össze a tejet, azzal adja magyarázatát a tejár felemelésének, hogy kevés a takarmány.

Az aradi tejcsarnok szövetkezet, bár a Zselénszki-uradalom-még e hó elején felhívta, hogy emelje fel a tej árát, mindezideig nem emelte fel. Hír szerint szeptember elejétől kezdve a szövetkezet is huszonnégy fillérért fogja a tejet árusítani. A tejcsarnok szövetkezet elhatározása sokkal komolyabb alapokon nyugszik, mint az ötvenes uradalomé. A szövetkezet tudvalevőleg tejjgazdaságoktól szerzi be tejkészletét. Eddig 12 fillérért kapott egy liter tejet. Az utóbbi időben a kisebb gazdaságok 14—15 fillérért, a közel jövőben pedig 16 fillérért adják el a tejet a szövetkezetnek. Ebből természetesen az következik, hogy a tejcsarnok is fölemeli a tej árát. A tejárak emelkedésében sokkal kisebb veszedelem rejlik, mint abban a körülményben, hogy a kisebb gazdaságok nem szállíthatnak annyi tejet, amennyire szerződésileg kötelezték magukat. Ennek az a magyarázata, hogy a takarmányhiány következtében a teheneket eladják, s a kapott tejkészlet egy részét a gazdaságok saját céljaikra használják fel.

Szeptember elsejétől kezdve tehát az általános drágaság elérte azt a fokot, amelyen túl már kiszámíthatatlan katasztrófa következhetik. A tej drágulása leginkább a szegényebb néposztályt érinti súlyosan. A szegényebb néposztálynak a tej ugyyszólván a legkönnyebben beszerezhető tápláléka. Szeptember elsejétől kezdve már ez az élelmicik is csak vasárnapon jelenhetik meg a szegény ember asztalán.

Hire járt annak is, hogy a mezőhegyesi állami mintagazdaság is felemeli a tej árát. Utána jártunk a dolgnak s azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a mezőhegyesi gazdaság nem emelheti fel a tej árát. Az állam ugyanis arra az

Fátum.

Irtá: Obláth Mariska.

Péter, az öreg Péter, aki olyan gyámoltalan volt, mint egy megszületett macskakölyök, olyan lágyszívű, mint a vaj, egy napon egy bolondos, mámoros tavaszi napon, amid n rügyet hajt a fa és rügy fakad az emberi szívek fáján is, előkereste a pókhálós könyvfóliások közül az öreg Verbőczit, az ökleivel rácsapott az asztalra, aztán erős elhatározással kurjantotta:

— Tanulni fogok.

Egy bolondos, hetyke kis napsugár ép akkor talált a fejére tévedni ott táncolt a gyér hajszálai közt, kacagva öltögette a sárga fénynyelvecskéjét, mintha csufolódna:

— Péter tanulni fog, Péter tanulni fog!

Az ökölcsepás sulya alatt megrázkódott az ócska asztal, a felkiáltás után diadalittasan nézett körül Péter, az ügyvédbojtár Péter, aki csak nemrég volt harminc esztendő, s a szigorlataival kegyetlenül rosszul állott.

Az irodaszoba könyves polcairól jóakarattal mosolyogtak le rá a vastag törvénykönyvek, az aktacsomók biztatólag integettek: úgy, úgy Péter, csak tanulj, oszlasd el a bizonytalanság sötét kódét magad körül, mert tudásban az élet, a győzelem, minden ami csak kívánatos van ebben a szomorú világban.

Egyelőre azonban csak másolt szorgalmasan, baromi türelemmel, de nem! ma mégsem

megy úgy mint máskor, el-el csuszamlik a toll, s el-el csuszamlik a képelet is, eltévelyeg egy barna leányfő köré.

Irenkének hívták az ügyvéd leányát, aki tizennyolc éves volt és olyan komoly és okos, mint egy kis bölcs és olyan szomorú szemű, mint egy kicsi bárány, amelyet az anya egyedül, magára hagy idegen tájon, ismeretlen népek között. Hát mondom, ilyen volt az Irenke, akit hatusztendős korában egyedül hagyott az édes anyja; azok közül a táncos lábu, kacagó, szép asszonyok közül való volt, akik sorba járnak a bálakat, a fényes vigaszágokat, s nem gondolnak a jövővel, csak élnek az édes gyönyörű jelennek. Hanem azután amikor egy ilyen bál éjszaka után reggelre kelve felhördül a mell, süvit belülről a halálnak nevezett nagyur érkezését jelző harsona, akkor könybe labad a szem és a szegény halálra szánt bus rezignációval kiáltja be a világba: Vér, vér...

A kisleány természetben nem hasonlított a leánypajtásaihoz, a kik szemébe kikacagták a szomorú komolyságáért, titkon irigyelték érte. Őt a nagynénje nevelte, akinek akarata előtt mindenkinek meg kellett hajolnia, s Irenke nem is ellenkezett, csak épen egy esetben.

Egy havas, fázós téli napon történt, hogy Péter szokatlanul korán vége te el az ebédjét, a melyet ott evett meg harminc kollegájával együtt egy kifőző asszony tisztátalan szobájában. Unotta hallgatta az asszony sok haszontalan beszédjét, a ki tudtukra adta, hogy ezután csak kétszer egy héten kapnak húst,

mert hajh! drága az élelem és az a tiz forint roppant kevés. Péter vállát vonogatta; mit bánta ő, ha hus, vagy nem hus, csak éppen legyen mit ennie, s a téli hidegben ne kelljen fűtetlen szobában a fejét álomra hajtani. — Nem volt kényes Péter, csak ez a két szempont lebegett előtte, mert fiaim, az ember csak addig hivalgó büszke kényes lény, a míg a gyomra és a bőre biztonságban van, de hajh! mikor háborog a mindent elnyelő nagy Moloch, a melynek gyomor a neve, akkor feláldoz hivalgást, büszkeséget, s nyaka közé huzott fejével, földre süttöt szemmel indul meg az utján.

Hogy korábban ért az irodába Péter, szép csendesén, a megszokott lassúságával felakasztotta a télikabátját, még meg is simogatta lágyan:

— Édes, meleget adó jószágom!

A szomszéd szobából hangok ütötték meg a fülét. Tisztán kilehetett venni az öregasszony mély hangját, s az Irenkéét, amely mint egy kis szomorú veréb csiripelése hallatszott, s Péter maga elé képzelte a kis lány szomorú arcát, és hallgatta, hallgatta mohón a szavait, úgy szívta be, mint az életet adó levegőt. Egy percre megfeddte önmagát:

— Ejh Péter, hát illik hallgatózni?!

De mivelhogy gyámoltalan volt és bártortalan, hát csak belenyugodott a sorsába. És hallatszott az asszony szava:

— Tizennyolc éves vagy már leány, ez az a kor, a midőn szakítani kell a gyerekes szoká-

álláspontra helyezkedik, hogy a mintagazdaságból kikerülő tejnek változatlanul husz fillér legyen az ára. Ez által a fogyasztó közönségnek azt a részét, amely a mezőhegyesi mintagazdaságból szerzi be tejszíkségletét, meg akarja óvni attól, hogy drágább tejet kapjon.

A fehérség divatja.

Párisi divatlevél.

Páris, augusztus 15.

Mesés idő kedvez a versenyeknek, talán annak öröme, hogy a dán királyi pár is megörvendeztetette az ilyen szenzációra mindig éhes párisiakat. Tarka tömeg tolong a tribünök közt. Az arisztokrácia, a főke hölgyei fényesebbnél fényesebb öltözékekben jelentek meg. Előkelő és disztigvált minden alak, mely előttem elhalad. A szemem nem sérti semmi. A jó izlés és a mód megalkotta itt azt az egészet, melyet rövid szavakban ecsetelni alig lehetséges.

Csak a részletekről beszélhetek, csak azokat tudtam megrögzíteni.

Ez ünnepi napok alatt ébredtem igazán annak a tudatára, mennyivel deüesebb lett a divat jellege az utolsó évtizedekben. Lágyabb a vonalakban, mint azelőtt. Azonkívül immár megállapodott és ment attól az ingadozástól, mely annyira jellemzi a divat kezdetét. A szebbnél szebb ruhák között már olyanokat is láttunk, amelyek túl fogják élni a nyarat és átmennek majd az őszbe, de talán még a télbe is.

Megpróbálok leírni egy pár ruhát a legszebbjéből, mely mind Paquin, Martial és Armand-t, Paul Poiret-t, stb. vallja mesterének. Itt van mindjárt egy remek Paquin ruha. Az uszályos szoknya tengerzöld lágy selyemből készült. Derékban dusan ráncolt, míg az alját berakott s fent is, lent is letűzött fodor disziti. A zubbonyos derék ugyanilyen lágy selyem, brüsszeli csipke ujjakkal s nyakkal. A szoknya eleje brüsszeli csipkéből készült, amelyen három sor széles csipkefodor látszik. E fodrokat rózsaszín bársonypánt fogja le, ugyancsak rózsaszín szalagszokorral a jobboldalon. A derekat széles, hegyes zöld öv fogja le. Hozzá Lewis-féle zöld szalmakalap igen széles karimával, brüsszeli csipkével és fekete tollakkal diszitve. A kalap keskeny fekete bársony szalaggal van az áll alatt megkötve.

Alábbiakban adom egy Martial és Armand ruhának a leírását. Az egész ruha feketével himzett fehér kínai krepből van varrva. A szoknya sima és uszályos. A derék zubbonyos, amelyet

a válltól a magas nyakig értékes csipke egészíti ki és ilyen csipkéből készült a rövid, lengő ujj is. Fekete csipkekalap dus fehér kócsaggal. Vissza kell térnem Paquinhez, hogy az igazán tündérszép ruhának a leírását adjam, amelyben egyik színházunk elismert szépsége diszelgett. Gyönyörű rózsaszín mintával festett sárga selyembattiszt ruha ez. A szoknya legalját selyem gáz bodor disziti. Körülbelül a térd magasságában széles antik csipke fodor, amelyet fönn gáz és világoskék szalagszik fog le. A derék egészen zubbonyos, egyformán buggyos elől és hátul s az ujj felében a festett battisztból, felében abból az antik csipkéből készült, mely a szoknyát is disziti. Fehér szalmakalap, dusan diszitve sárga és piros rózsával. De hát ki tudná tollal képét adni a sok szépségnek? A diszek izléses elrendezésének a legapróbb részletekig? Az egyik hölgy ruhája például a lehetőség egyszerű, de ahogyan a japán ésarpot a vállára veti, már oly diszessé tette öltözkését, mely vetekedik a legdrágább ruhával.

Az ujj a könyökig is alig ér és habkönnyű selyemből, csipkéből, himzett gázból készült. Szépség, üdeség, fiatalság vesz körül mindenfelé s bár tudom, hogy ebben sok a mesterséges, nem bánom. Ha csak ideig-óráig gyönyörködtetni tud, ez a fő.

Vvette.

Öngyilkos urilány.

A tizennégyéves anya.

Gyermekével egy koporsóban.

— Az Aradi Közlöny keltiratt értesítése. —

Arad, augusztus 17.

A szegedi Alsóváros egyik csendes utcájában, a Barát-utca 8. szám alatt esztendőök óta lakik Jakab Rezső, a magyar királyi államvasutak tisztviselője, a családjával. Három leánya és két fia volt Jakabnak, aki javakorban lévő ember. A leányok közül a legkisebb 10, a másik 12 esztendő, a fiuk közül egyik 11 éves, a nagyobbik 18 esztendő, a Jakabék legidősebb gyermeke, a családnak a személfénye, Jakab Annuska volt.

A Mátyás templom környékén nem igen volt szebb leány a feketeszemű, gyönyörű haju Annuskánál. Közepes termetű, szépen fejlett leány volt Jakab Anna, az édes apjának mindig büszkesége. Annuska egy esztendő óta a belvárosba járt, hogy varrni tanuljon. A varró-isko-

labán rendszerető, szorgalmas leány volt, este mindig pontosan ment haza. Senki nem szokta kísélni, mint némelyik társnőjét.

Januárban történt, hogy a szépséges Jakab Anna megösmékedett egy fiatalemberrel. És azóta gyakran elábrándozott a varrógép fölött. Jakab Annuska szeretett... Jakabék a leányuk szerelméről nem sejtettek semmit. Hogyan is gondoltak volna szerelemre! Hiszen a leány még tizenégy esztendő is volt.

Most, július végén azonban Annuskát hirtelen kivették a varróiskolából. Senki se tudta megérteni, hogy miért nem jár varrni a szép Jakab-leány, meg hogy miért ül folyton odahaza. Mikor a Havi-bucusu napja érkezett, jöttek a barátai:

— Gyere el a táncmulatságunkra Annus!

Annus először elsáppadt, de azután fölvidulva ígérte meg, hogy elmegy. El is akart menni, föl is öltözött, de az édesanyja mérgesen szólt rá:

— Csak nem akarsz ilyen állapotban táncba menni! Hát elment az eszed?

De Annus erősködött, hogy éppen azért megy el, hogy ne higgyék róla azt. Szó szót követett és a veszekedésnek — úgy mondják a Jakabék szomszédjai — az lett a vége, hogy a haragos anya letépte a szerencsétlen leányról a ruháját, megtépte a haját.

Kedden reggel elment az édes apja, a kis testvérei a ház mögött játszadoztak, az édes anyja is kiment a dolga után.

Jakab Anna ezt az alkalmat használta fel. Előkereste a lugkőoldatos üveget és az üvegnek egész tartalmát kiitta. Aztán mosolyogva ment vissza a szobába. Néhány perccel később sikoltozva rohant ki Jakabné az udvarra:

— Jézus Mária! Az Annus megmérgezte magát!

A leány eszméletlenül feküdt a szobában. Orvosért futottak és hamarosan ott volt Andrassy Ferenc dr. kerületi orvos, aki intézkedett, hogy telefonáljanak a mentőknek. Jakab Annuskát bevitték a városi kórházba. A kórházban irtózatot baltó sérüléseket találtak a leányon.

Második napja feküdt a kórházban a halállal vívódó Jakab Annuska, mikor az uristen beteljesítette a sejtését. De hogy az a csöpp kis leánygyermek ne járja végig a szenvedések kálváriáját, mint az édes anyja: nem is

sokkal. Elég érettnék és józannak tartalak, hogy sorsod felett immár határozzunk közösen, egyesült erővel, mert kis leányom be kell látnod, hogy örökké nem ülhetsz itthon — Férfjhez menni, ez a leány hivatása!

Ha láthatta volna Péter azt az ideges rángást, a mi a kisleány testét végigremegtette, ha láthatta volna azt a szokatlanul dacos fejmozdulatot! De aztán, hogy szóra nyílt az ajka s magán érezte az öregasszony éles ellenmondást meg nem tűrő tekintetét, csak lekonyult a dacos fej:

— Férfjhez fogok menni, néni!

— Jó, jó, hát ez nem megy csak úgy egyszerre, ehhez még egy ember kell. Bálba fogunk menni Irénke, keresni fogjuk azt az embert, akire a sorsod rábizhatjuk.

— Fogok bálba menni, néni.

Helyesen van, szívem. De ha bálba megy az ember, akkor nagy leány, s az már nem jár kurta szoknyában Irénke. Holnap leeresztjük a szoknyádat.

— Nem kell nekem hosszú szoknya!

— Micsoda? már épen itt az ideje, hogy ne mutogasd a lábaidat. Az fog történni, a mit én mondok, — szólt az öregasszony keményen, parancsolólag.

És hangzott az Irénke szava is keményebben:

— Már pedig én ezt a kurta szoknyát még nem vetem le, néni! Ez az egyetlen, a minék még minden reggel újra örülök, hogy még kurta a szoknyám, hogy a lábaim még becsü-

letesen kilátszanak alóla, nem kell hogy lóbálgassam, emelgessem kacérul a szoknyámat, hogy ha azt esetleg mutogatni akarnám. A hosszú szoknyások ezt így teszik. Ejh néni, hát ez becsületes dolog? De hát igaza van, elég komoly és okos vagyok, ismerem az életet. Hogy eddig csak a szomorú oldalával mutatkozott be nekem, az nem az élet hibája, az az én hibám, az én hőbortos leányfómé, a ki mindenben a kevésbé jót látom, a rosszat fedezem fel. A természet csak annyiban vétkes, mert belém oltott annyi eszméletet, hogy a rondaságait felismerjem. Eddig volt egy illúzióm, amolyan közönséges emberi illúzió, ez is színes-himes, könnyen elfújható, érték nélküli, de amelynek azért megvan a maga létjogosultsága, mert életet ad, hitet támaszt és reményt fakaszt. Ezek nélkül pedig kietlenebb lenne az életünk a kietlen sivatagnál, a melyen nem látni oázist és bizony az ember lenne az a két-pupu teve, a melyik élen, szomjan, örömele nélkül bandukol a forró homokon. És a minthogy a teve hurcolja végig rajta a nehéz terhet, anélkül, hogy tudná, meddig kell vinnie, úgy cipelné az ember is fáradtan, lankadtan az élet terhét, csak hogy pup helyét szarvakat viselne és még bégetne is hozzá keservesen.

Az én illúzióm az én kis kurta szoknyám. Amikor azt felöltöttem, azt képzelem, hogy még gyermek vagyok, hogy abból a nagy színjáték-ból, a melynek az előjátékát immáron végig néztem, nem értettem meg semmit, csak tapasztolok neki eszeveszetten, mert hát így látom

azt a többi nézőktől. Nem látom, hogy akik ezt a prologust előadták, s magukat művészeknek nevezték, tulajdonképpen csak közönséges vásári komédiások, hogy a külső pompájuk csak szemfényvesztő cifraság, hogy pingált az arcuk és ványadt a ruhájuk. A rövid szoknyában ug-rándozhatom, vidám lehetek, meg van ez adva a tudatlanoknak...

Künn az irodaszobában hallgatagon ült Péter, az öreg Péter. A fejét ráhajította a kezére, a gondolatok csak úgy kergették egymást agyában. Valami szabályozatlan vad gondolatok voltak ezek, a melyek ott táncoltak az agyától a szívéig. Itt megállapodtak s Péter úgy érezte, hogy valami forró, ideges, erős kéz szoritja össze a szívét. Észre sem vette, hogy nyílik az ajtó s az Irénke közelit feleje. A tekintete még félénkebb volt, mint máskor, s hosszú, selymes szempillái idegesen remegtek.

— Péter bácsi, már ilyen korán dolgozik?

— Csak dolgoznom, kisasszony, de tudj' isten, ma sehogysem megy a dolog. Talán ez a komor idő az oka, talán bennem a hiba, nem tudom.

— Ugy, hát akkor beszéljünk egy kicsit, Péter bácsi. Talán hallotta az imént, a néni ki mondta a könyörtelen ítéletet, nekem férjhez kell mennem és én beleegyezőleg meghajtottam a fejem, pedig minden csepp vérem lázong ellene. Azt mondja, hogy elég komoly és okos vagyok, épen azért, mert ilyen vagyok, mert tisztában vagyok, hogy mit kaptam az élettől és mit várhatok még tőle, nem

ajándékozta meg étellel a sors. A kis halottnak pedig szerdán estére párja lett: a betegek szobájából a halottak termébe vitték a kis gyermek után az édes anyát.

Jakab Annuska utján jött az utolsó állomás: hozták a koporsót. A halottas ágyon anyává lett leány karján ott volt a koporsóban egy csöpp halott. Együtt kerültek a föld alá Nagyboldogasszony napján délután.

Itt vége is van a szenvedő leány történetének. De a *tizenégy esztendő anyának* a halálával nem érheti be a sujtó emberi igazságszolgáltatás. Sokakkal együtt kérdezzük mi is: a két emberélet gyilkosával mi lesz?

Három aradi csőd.

Czettel, Rosenberg, Rác.

megtörtént a felszámolás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Az utóbbi időben vagyombukott három aradi kereskedő csődügyében ma történt meg a felszámolási tárgyalás az aradi királyi törvényszéken Heller Mór dr. törvényszéki bíró előtt. Legutóbb Czettel Fülöp erdőipari vállalkozó csődjével foglalkozott a bíróság és sorra felülbírálta azokat a követeléseket, amelyeket Czettel Fülöp hitelezői a csődtömeg ellen támasztottak. A hitelezők eddig közel 160.000 korona követelést jelentettek be, amelyet a bíróság, mint a vagyombukott tartozását, tulajdonképpen *valódnak ismert el*.

A csődtömeghez tartozó, leltározott vagyona értékcsökkenése a jövő hónap folyamán fog megkezdődni. Czettel Fülöp, mint annak idején megirtuk, 180.000 koronával ment csődbe tehát 20.000 korona erejéig még várható a további igény bejelentések. Ezzel szemben szakértők véleménye szerint mintegy 150.000 korona *aktív áll.* Az aktívákat főleg egy aradi ingatlan és faraktár, azonkívül Alvincen egy gőzfűrészgár és terjedelmes erdőszékek képezik. A hitelezők tehát Czettelrel szemben nem fognak érzékenyebb veszteséget szenvedni. A faárúnak különben is legutóbb annyira emelkedett az ára, hogy a csődvagyon értékesítése a legszébb reményekkel kecsegtet.

Rosenberg József volt szabadság tértulajdonos kereskedő csődjében is ma tartották meg

a felszámolási tárgyalást. A megjelent hitelezők a csődtömeggel szemben mintegy 12.000 korona követelést jelentettek be. A csődbiztos felülvizsgálván a követeléseket, megállapították azok valódiságát, s most már semmi akadálya sincs annak, hogy a Rosenberg féle csődtömeget rövid időn belül értékesítsék.

A harmadik felszámolási tárgyalást Rác József csődügyében tartották meg, amely csőd azonban előreláthatólag *rövid időn belül meg fog szünni.* A vagyombukott családja és a csőd hitelező között ugyanis hetekkel ezelőtt egyezségi tárgyalások indultak meg, még pedig elég kedvező kilátással, elannyira, hogy a végleges megegyezés már a közel jövőben megtörténhetik.

Ez esetben Rác József esetleg újra kinyitja üzletét. Éppen erre való tekintettel a csődtömeg értékesítése, amely augusztus 10-ikére volt kitűzve, függőben maradt, mert ha az egyezés létre jön, a vagyombukott kereskedő az egész bolti áruaktárt visszakapja. A Rác-féle egyezés létrejöttén különösen Hartmann Samu aradi kereskedő fáradozik, aki Rác Józsefért a csődhitelezővel szemben kezességet is vállalt. A 10-ikére kitűzött kiürítés éppen ez oknál fogva volt felfüggeszhető.

Mind a három tömegben a csődválasztmány megválasztása augusztus 19-én fog Heller Mór dr. törvényszéki bíró, csődbiztos jelenlétében végbemenni.

Ha az asszony mulat.

A férj kесе.

Két hónap egy veszekedésért.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17

Két évvel ezelőtt, mikor még az aradi köz-kórházban ápoló volt Bátori Konrád, naponként civódott a feleségével. Az asszony mulató természetű volt, s elköltötte volna a Dárius kincsét is. A sok veszekedésnek többnyire ez volt az oka, de az asszonynak nem használt se szép szó, se veszekedés, míg végre Bátori Konrád egyszer annyira megfélemedezett magáról, hogy zsebkésével összeszurkálta az asszonyt.

A törvényszék ezért a gyöngédtelenségért két hónapi fogházra ítélte a volt kórházi ápolót.

korlatban így van jól, ez a helyes, a természet szerű. Lehet, hogy ez is csupán a megszokás diktálta következtetés, amely legyőz minden új utáni vágyat, de hát tulajdonképpen a megszokás uralkodik felettünk. Zsarnok uralkodó ez, de minden zsarnoksága mellett az alattvalók jól érzik magukat. Így van ez kis-asszony és mi hiába kapaszkodunk ellene, ez így is lesz.

A leány csüggedten rázta meg a fejét: — Ha már Péter bácsi is így beszél, akkor ki ért meg engem — s lehajtott fővel ment ki a szobából.

Péter, a szamar Péter egy darab ideig meredt tekintettel nézett a levegőbe, azzal a tágra nyílt tekintettel, a melyik néz és még sem lát meg maga körül semmit... Aztán leült az asztalához. Hogy a kezébe akadt az öreg Verbőczy, a mit még az imént olyan szeretettel simogatott, idegesen csapta le a földre.

— Eregy alunni öreg.

Egy nehéz sóhaj szakadt fel a melléből, olyan temető sóhaj, a mely elmúlt remények fölibe huz hantot. Aztán határozott mozdulattal bemártotta a tollát, a mely szaladt, futott, percegve szántotta végig a fehér papirost. Néha, néha megremegett a keze; egy bolondos kis tintacepp pedig kiszabadulva pennájából, ott hagyta nyomát a szapora, sűrű sorok között...

lót, s a törvényszék ítéletét most hagyta helyben a nagyváradi kir. tábla.

A véres családi dráma részletei a következők:

Boldogtalan családi élete majdnem gyilkossá tette Bátori Konrád kórházi ápolót, aki a Vécsey utca 13. számú házban késsel támadt a feleségére, született Hai Apollóniára, meg a tizenhat esztendő Katica nevű leányára. A vérengzésre azért ragadtatta magát, mert az asszony sok pénzt költött színházra, mulatságra és egyéb szórakozásra, az ő keresete pedig nem győzte a költséges életmódot. Emiatt állandó volt a porpatvar a házastársak között.

1905. június 3-án este Bátori, mikor hazament a kórházból, gondatlanul találta otthon *öt apró gyermekét.* Felesége a legidősebb leányával együtt a színházba ment s még vacsorát sem készített az urának. Bátori nagyon elkeseredett, de szót sem szólt a feleségének, mikor az hazajött a színházból, hanem csak másnap reggel tett neki szemrehányást. Figyelmeztette, hogy ezel az életmóddal elherdálja csekély gazdaságukat és a leánya jóhírét is tönkreteszi. Az asszony nem sokat adott az ura beszedére, hanem ezzel vágott vissza:

— Ha félted a gazdaságot, hát keress többet!

A férj erre éktelen dühbe gurult, fölkapta az asztalon levő zsebkését és *mellbe szurta vele a feleségét.* Katica nevű leányuk ekkor közjük rohant, hogy elválassza őket egymástól, de vesztére, mert az atyja ő raita is *több szurást ejtett.* A véres dulakodásnak a szomszédok vetettek véget, akik a nagy lármára berohantak a házba és ártalmatlanná tették a dühtől eivakult embert.

Az esetről nyomban jelentést tettek a rendőrségnek, amelynek részéről Moldován Odön rendőrhadnagy ment ki a vérengzés színhelyére és a sebesült nőt mentőkocsin a vármegyei közkórházba szállíttatta. Itt megállapították, hogy az asszony husz napon tul gyógyuló sérülést szenvedett, a leány pedig körülbelül két hétig fog feküdni sebével. *Bátoriné bűnvádi feljelentést tett a férje ellen,* akit a rendőrség nyomban letartóztatott és súlyos testi sértés büntelése címén megindította ellene az eljárást. A rendőrség házkutatást is tartott Bátori Konrád lakásán és elkobozott onnan egy rozsdás konyhakést, mert a szomszédok azt állították, hogy az ápoló ezt a kést használta a vérengzésnél.

Greén Nándor tb. főkapitány még aznap délelőtt kihallgatta Bátori Konrádot, aki beismerő vallomást tett és azt hozta föl mentségére, hogy felesége és leánya pazar életmódja nagyon elkeserítette; azt azonban tagadta, hogy konyhakést használt a szuráshoz. A megsérült asszony és leány sebeinek alakja beigazolta, hogy Bátori nem a konyhakéssel, hanem zsebkésével ejtette a sebeket.

A kihallgatás után Greén tb. főkapitány *előzetes letartóztatásba helyezte a kórházi ápolót,* akit másnap átkísértek a kir. ügyészséghez.

Bátori Konrád bűnügyét 1907. elején tárgyalta az aradi kir. törvényszék, s a sok enyhítő körülmény tekintetbevételével *két hónapi fogházra ítélte a szerencsétlen embert.* Bátori megfeleltette a törvényszék ítéletét, amelylyel a napokban foglalkozott a nagyváradi kir. ítélőtábla. A tábla indokainál fogva *helyben hagyta az elsőbíróság ítéletét s erről ma értesítette az iratok visszaszármaztatása mellett az aradi törvényszéket.*

akarok hazug álarcot tenni magamra. Nem tudom felfogni, hogy a mért már tizenhét éves vagyok, ennek így kelljen lennie. Még én szeretnék magamnak élni, még hívnek a vágyaim, csalogatnak a fényes álomkép-im. Hiszen tudom, hogy el fog következni egyszer az az idő, amidőn az új élet kapuit magam fogom kitáratni, de ez még nem az a nap.

Péter, az öreg Péter tágranyított szemekkel nézett a leányra. Most érezte először, hogy van vére és ez mint egy forró, tüzes láva kavarg az ereiben. — Ha én azt a piros ajkakat egyszer megcsókolhatnám, ha én azokat a selymes szempillákat lezárhatnám a csókjaimmal — ilyen szentségtörő gondolatokkal foglalkozott Péter, a gyámoltalan Péter és mialatt a szive zakatolva biztatta: tedd meg, amit gondolsz, hiszen ebben van a boldogság, a mámor, a feledékenység, ő kihuzta a vörös kockás zsebkendőjét, hogy végigtörölje vele izzadó homlokát, aztán egy utánozhatatlan felszeg mozdulattal odaállott a leány elé:

— Kedves kisasszony, az élet minket sokszor olyan dolgok elkövetésére kényszerít, amelyek ellen ágaskodik a szívünk, akarunk, olykor a józan eszünk is, azért mégis bele kell nyugodnunk, mert így kívánják azt kötelezettségeink, a társadalmi konvenciák. És aztán, hogy mulnak az évek, belátjuk, hogy az a másik, ami után úgy vágyakoztunk, teoriában lehetett bűbajos, csillogó, igézetes, felérhetett az ígért földének minden örömeivel, de gya-

Wekerle paktált Luegerrel.

Beengedik a magyarfaló lapot.

„Grossösterreich“ a román ligáé.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Néhány héttel ezelőtt bécsi hiradás nyomán megirtuk, hogy a magyar kormány Beck bárón át paktált Luegerrel, amennyiben bizonyos ellenérték fejében beengedi Magyarországra az osztrák keresztényszocialisták magyarfaló lapját, a *Deutsches Volksblatt*-ot. Az ellenérték az volt, hogy az osztrák kormány kiutasítja Ausztriából *Schwennhagen*-t, a *Grossösterreich* című lap kiadóját. Azóta minden úgy történt, amint azt a bécsi forrás jó eleve hírül adta: az osztrák kormány kiutasította a német lap kiadóját, *Kossuth* Ferenc pedig megadta a postai szállítási jogot az évek óta kitiltott antiszemita hecclapnak.

Mint Bécsből írják, az osztrák kormánynak már régen szemet szurt *Schwennhagen* működése, aki lapjában folyton a kiegyezés ellen heccelt és azt írta, hogy az osztrák kormány Ausztriát elárulta Magyarországnak. Az osztrák kormány azonban a keresztény-szocialisták neheztelésétől tartva, nem merete kiutasítani *Schwennhagen*-t és csak akkor szánta magát erre a lépésre, amidőn kitünt, hogy a „Grossösterreich“ a horvátokkal és a román kulturligával áll összeköttetésben.

Schwennhagen-ről ezenkívül az is kiderült, hogy *bigámiát követett el*, mire a bécsi rendőrfőnök magához hívatta és ezt mondta neki: „Vagy azonnal eltűnik Ausztriából, vagy pedig büntető eljárást indítunk ön ellen.“ *Schwennhagen* azonnal csomagolt és Passauba utazott, ahonnan most is irányítja lapját.

A megindított vizsgálat folyamán kitünt az is, hogy a „Grossösterreich“ című lap tulajdonképpen a *bukaresti román kulturliga tulajdona*. Ez a liga, mely Magyarországon mitsem tud elérni, most Ausztriából igyekszik kellemetlenkedni Magyarországnak.

Megveszett ember.

Örjögő beteg az utcán.

Az ebmarás áldozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Egy szerencsétlen ember tragédiájáról ad hirt *kishalmági* tudósítónk. Három héttel ezelőtt egy embert megmarta egy veszett kutya. Az illetőt felszállították Budapestre a Pasteur-intézetbe, ahonnan a napokban elbocsátották. A teljesen egészségesnek vélt emberen ma kitört a *dühöngő örület*. A hatóság embereinek csak nehezen sikerült ártalmatlanná tenni az elborult elméjű szerencsétlent, akinek állapota annyira súlyos, hogy életbenmaradásához kevés a remény.

A megrendítő esetről *kishalmági* tudósítónk az alábbiakat jelenti:

Három héttel ezelőtt *Kölf* József *kishalmági földmivelőt* megmarta egy kóbor kutya. A földmivelőt azonnal felszállították a Pasteur-intézetbe, ahol a veszettség elleni szerummal szabályszerűen beoltották. Körülbelül tíz napot

öltött *Kölf* a Pasteur-intézetben, ahonnan mint teljesen meggyógyultat szabadon bocsátották.

Kölf hazatért falujába, ahol néhány napig csendesen viselkedett. Ma volt három hete, hogy a kóbor kutya megmarta a földmivelőt. *Kölf*on ma váratlanul kitört az örjögés. A szerencsétlen embernek habzani kezdett a szája és fogait vicsorgatva rohant hozzátartozóira. Családja tagjai rémülten menekültek a dühöngő ember elől, aki zilált hajjal, ruháját tépdésve kirohant az utcára.

A veszett ember borzalmas ordítózással rohant végig az utcán. A szemel vérben uszta, körmeivel szaggatta testét. Majd a földre rogyott és iszonyu kinok között fetrengett. A boldogtalan ember habzó ajkaival harapta a földet és remegő kezekkel turta a port.

A község lakói rémülten nézték a dühöngő örült pokoli szenvedéseit, de nem mertek köze lébe menni, mert félték, hogy még valakiben kárt tesz. Végre valaki a község házára sietett és értesítette az esetről a községi jegyzőt és bírót, akik a községi rendőrökkel kimentek arra a helyre, ahol *Kölf* még mindig szonyatos kinok között fetrengett. A hatóság emberei nagynehezen megkötözték a boldogtalan embert, akit átszállítottak Nagyalmágyra s itt a község házában helyezték el. *Kölf* József állapota teljesen reménytelen. Valószínű, hogy nem éri meg a hónapot.

„Haragszom rád!“

Betiltás körömszakadtig.

A sétáló-komédia.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Van egy kedves társasjáték, amelynek neve *haragszom rád*. A játék abból áll, hogy valaki egy zsebkezdőt dob egy másiknak és azt mondja: „haragszom rád.“ Ezt a játékot játsza mostanában az aradi szociáldemokrata-párt és a rendőrség. Ennek a játéknak lényege az, hogy a szociáldemokrata-párt népgyűlési kérvényt dob a rendőrségnek, ez pedig a kérvényt betiltó határozattal bélelve dobja vissza a pártnak.

A játék még akkor kezdődött, amikor javában folyt az építőipari harc. A kedélyek felette izgatottak voltak, a terrorizmus dühöngött s ebben a válságos időben akart a szocialista-párt nyilvános népgyűlést tartani, amelynek egyik tárgya az építőipari harc fejtegetése lett volna. Természetes, hogy a főkapitány nem engedélyezte a népgyűlés egybehívását. Felelős lévén a város polgárainak nyugalmaért, helyesen cselekedett, amikor a népgyűlést betiltotta, mert tartani lehetett attól, hogy az amugy is izgatott munkásság zavargásokat idéz elő.

Azóta a pártvezetőség ugyszólván minden vasárnapra össze akar hívni népgyűlést, a rendőr főkapitány azonban minden alkalommal betiltotta annak megtartását, arra való hivatkozással, hogy munkaadók és munkások közötti viszony még mindig olyan feszült, hogy egy népgyűlés még komolyabbá tenné a helyzetet.

A pártvezetőség azonban nem nyugodott. Valószínűleg a rendőrség bosszantására minden vasárnapra népgyűlést jelentett be s a főkapitány következetesen mindig betiltó határozatot hozott. A legutolsó bejelentést pénteken nyújtotta *Gallovich* Károly párttitkár a rendőrkapitányi hivatalhoz. Tudomására hozta a hatóságnak, hogy a párt holnap délután hat órára a Szabadság-térre népgyűlést hív össze, amelynek tárgya: A munkások helyzete. *Green* Nándor tb. főkapitány ma hozta meg határozatát, amely-

lyel — nem is lehetett egyebet várni — a bejelentést nem vette tudomásul és a népgyűlés egybehívását betiltotta. A határozat indokai mindenki előtt ismeretesek. A munkaadók és munkások közötti ellentétek még nem simultak el... a hangulat felette izgatott... komolyan lehet tartani zavargásoktól... stb. stb., amint azt minden vasárnapi lapban olvasni lehet.

A helyzet most már olyan, hogy a rendőrségen komolyan foglalkoznak azzal az eszmével, hogy százsámra nyomtatják a népgyűléseket betiltó főkapitányi határozatokat...

A holnapra összehívott és betiltott népgyűléssel kapcsolatosan meg kell emlékeznünk a tüntető sétákról is. A szerdai sétát, amelyet a rendőrség tudvalevőleg szétzavart, nem minden apropó nélkül rendezték a munkások. A pártvezetőség ezzel egyszerűen *tévétra vezette a rendőrséget*, ami sikerült is. A vaggongyári munkások ugyanis gyűlést tartottak, amelyet abban a biztos tudatban, hogy a hatóság ugy sem engedélyezné nem is jelentettek be. A tüntető sétának tehát az volt a célja, hogy az egész rendőrséget lekösse és elterelje figyelmét a vaggongyári munkások gyűléséről.

A szerdai séta tehát párttaktikai szempontból megindokolható. Hogy tegnap és ma este miért rendezett a szociáldemokrata párt tüntető sétát, az már neveltséges. A párt a „csak azért is sétáljunk“ elvére helyezkedve, kiküldi embereit a korzóra — bohóckodni. Mert ezek a séták tényleg nem egyebek, éretlen, öntudatos munkásokhoz nem méltó komédiázásnál.

SPORT.

+ Róka daxli mükotorek verseny Ujaradon. E hó 18-án, vasárnap délután 2 órakor Arad és vidéke vadásztársasága, mint már az előző évben is, Ujaradon a Martiny-fele sörház nagy kertjében mükotorek versenyt rendez. Az intéző bizottság hét eleven rókat szerzett be erre a célra s a vadásztársaság tagjai a legügyesebb rókafogó kutyáikat neveztek be a versenyre. A közönség kényelméről az intéző bizottság minden tekintetben gondoskodott. A verseny iránt széleskörű érdeklődés nyilvánul meg.

Petrolenafinomító Aradon.

Uj gyáralapítás.

A tárgyalások megkezdése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

A gyáralapítási akció első jelentős eredménye, a Westinghouse gyárnak Aradra való telepítése után most újból olyan gyáralapítási terv vetődött fel, amelynek megvalósulása kiható következményekkel járna Arad ipari életére nézve. Az akció és a gyáralapítási terv részletes adatait a tervezők egyelőre nem tartják célszerűnek a nyilvánossággal közölni, amint azonban megbízható forrásból értesülünk, a megindított mozgalomnak igen komoly alapja van.

Arról van szó ugyanis, hogy egy bécsi pénzcsoport részvénytársasági alapon kőolajfinomító gyárat akar Aradon létesíteni. A bécsi pénzemberek figyelmét Arad egyik legagilisabb, műszaki téren kapacitásnak elismert polgára hívta fel s ugyanő folytatja most is a tárgyalásokat az illetőkkel. A vállalat egyelőre mintegy egymillió korona alaptőkével indulna. Természetes, hogy a bécsi tőkés is

megkivánnák a várostól mindazon kedvezményeket, amelyeket a Westinghouse-gyár kapott s ezzel szemben az új részvénytársaság is a város érdekeinek szemeltartása mellett alakulna meg.

Érdekes, hogy ez a terv éppen most, a petróleumkartell felbomlása után vetődik fel, amikor a petróleum forgalomba hozatala terén hihetetlen mérvű a konkurrencia. Ez a tény az első pillanatra illuzióriussá teszi, hogy vajjon életképes vállalatot nyerne-e Arad a kőolajfinomító gyárban. Ezt az aggodalmat azonban eloszlatja az a körülmény, hogy a kőolaj finomítók a legnagyobb verseny ellenére is nyereségre dolgoznak s hogy éppen a petróleumkartell volt az, amely eddigelé újabb gyárak létesítését megakadályozta.

Amint értesülünk, a gyár tervezői, ha aradi bizalmasukkal végleges megegyezésre jutnak, már a legközelebbi napokban konkrét ajánlattal lépnek *Varjassy* Lajos polgármester elé. Ha ez a terv is megvalósul, Arad három olyan hatalmas gyárral fog dicsekedhetni, amelyek szilárd alapul szolgálhatnak egy nagyszabású ipari központ megteremtéséhez.

Aradi utazások.

A parktól a Neptun fürdőig.

Arad, augusztus 17.

Utazni, utazni! Negyven nap alatt körül lehet utazni a földet, ha az embernek megvan a hozzá való pénze. Maholnap nemcsak vizen és szárazon, de a levegőben is igen bájos kékutazásokat tehet, akinek van hozzá pénze. Sajnos azonban, azok, akiknek minderre van pénzük, azok többnyire gyomor-bajos és csúzos urak, — milliomost e két betegség valamelyike nélkül alig lehet elképzelni, — szóval az ilyen emberek inkább takarékpénztárba rakják a pénzt és nem kékutaznak. Pedig, ha tudnák, hogy az ember két-három koronával micsoda mesés utazást művelhet, anélkül, hogy Aradról kimozduljon, ők is azonnal átvedlenének az utazó-sport hiveivé.

Az aradi utazók számára még egyelőre nem jelent meg Bädcker. Ezt a súlyos mulasztást pedig pótolni kell s fel kell tártani a szenvedő emberiség előtt mindazokat a fényes utvonalkat, amelyeken ilyenkor nyáron az érdekességek tömegestül fel-lehetők.

Az első utazás a Salacz-parktól a Neptun fürdőig terjed. A park fái között pedig nem a kioszk, nem is a Baross-kút, hanem az emberek a nevezetesek, ép úgy, mint a Neptunfürdőben.

Tételezzük fel, hogy délután öt óra van és a Baross-parkban szól a katonazene. A körben álló őrmesterek és alantosabb katonai lények körül a gyermekocskákat toló cuclipótló nők tekintélyes tömege tolong. Itt ott feltűnik egy-egy sikkes, bájos szobalány, aki a lady oldalán sokat ér, de azért mégis inkább a hadsereg oldalán foglal helyet. A női tömegben szerelemre éhes ifjak mozognak és epedve sugdossák a megfelelő hölgyek fülébe:

— Juj, de édes!

A katonabanda teli tüdővel fujja. A padok zsúfolásig telve. Csak egy-két pad van, amelyiken csak ketten ülnek: egy nő és egy másnemű. De ezek aztán alaposan elfoglalják az összes ülőhelyeket. A fejük összeér, a lábuk azonban ugyiszólván a parkon kívül van. Mindezekből következtethető, hogy az illetők szerelmesek egymásba és miután a különféle édességek elmondására nem találtak néptelenebb helyet, mint a park katonazene esetén, tehát ide jöttek és úgy foglaltak helyet, hogy avatatlannak meg ne zavarhassák őket.

Tovább, a kioszk terraszán az ernyők alatt Aradon maradt nyaralók málnaszörpögnék. Délutá-

nonként, amikor nincs tüntető séta, itt tűnnek fel a rendőrség urai is. Lent, egyik padon egy szép elvált aradi asszony folytat erős és tüzes szempillantás váltást a hadsereg egyik tisztí rangban levő tagjával.

Mindez azonban semmi. A park nagy és nemes hivatása csak akkor kezdődik, amikor az est beáll és a katonazene csak elszórtan és hangszer nélkül jelentkező katonazenészek alakjában jelentkezik. Ilyenkor nagy és számos sóhajtások töltik meg a levegőt s a lombok rejtelmes zörrenése közben mindkét nembeliek suhannak át a sötétben. Ah, a szerelem nyáron!

Igaz, hogy a szerelemnél ilyenkor sokkal célirányosabb a hidegfürdő. Ennélfogva térjünk vissza a délelőtti órákba és utazzunk át a parkból a Marospartra, ahol a Neptun-fürdő képei kecsegtetik a halandókat. A Neptun tudvalevőleg olyan intézmény, amely *Kristyóry* Jánosban csucsosodik ki. Esetleg a Floridor és Celestin-nótát is meglehetne változtatni ilyenformán:

Mert a Neptun, az Kristyóry,
Es Kristyóry, az a Neptun!

A Neptunt délelőttönként a város legszebb és legelőkelőbb hölgyei keresik fel, ha éppen nem nyaralnak. Távol áll tőlünk a gondolat, hogy a fenti nóta alapján ugyanezt mondjuk *Kristyóry* Jánosról is. O legfeljebb naponta megjelenik a pénztárnál, kiszámítja, hogy hány százalékos osztalékot fürdött már a részvényeseknek a nép és azután eltávozik. Annál kevésbé távoznak a Maros töltésén nagy számban álldogáló szeladonok, akik a fedetlen női uszodát a lehető legnagyobb figyelemmel kísérik. Mikor azután már lehetetlenül melegük lesz a látottaktól, akkor ők is rohannak fürdeni. Alapos a gyanunk, hogy a fürdőigazgatóság ravasz üzleti számításból hagyta fődétlenül a női uszodát.

A délután folyamán itt is nagyobb a forgalom. Ilyenkor mennek fürdőni a város legterjedelmesebb hölgyei. Tudvalevő, hogy a vízben minden test anynyit veszít a súlyából, mint a mennyi az általa kiszorított víz súlya. Ezen az alapon konstátálhatjuk, hogy a Neptunban vannak hölgyek, akik teljesen elvesztik a súlyukat. Ilyen ritka természeti tüneményt sem láthat mindennap az ember.

Ugy estefelé a fürdőből egyenesen a moziba és az orfeumba mennek az emberek. Az itt tapasztalható dolgokról azonban második utleírásunk fog beszámolni.

Stilét.

Mariházy — mozi-igazgató.

Engedélyt kér a várostól.

Nincs kizárólagosság!

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Arad eddig a kávéházak és vendéglők városa volt. A közel jövőben elveszíti ezt a nevezetességét. Nem mintha a kávéházak és vendéglők megszűnnének, hanem azért, mert más valami fogja a városnak megadni jellegzetességét; ez a más valami, a mozi lesz. Mozi már eddig is annyi van Aradon, mint tarka kutya, de még mindig nem annyi, hogy elég lenne. Egyes vállalkozók megértve a kor szellemét, újabb mozikat, sőt állandó mozikat akarnak Aradon létesíteni. Mert ez kell a népnek, nem pedig általános választól jog.

Érdekes tünete a mozi-láznak az örületes versengés a mozgófényképek után. A fővárosban már majdnem minden harmadrangu kávéházban mozogtak a képek a fehér lepedőn, amikor egy élelmes aradi kávé megteremtette Aradon az első mozgó fénykép szeszont. A közönség tolongott az illető kávéház kerthelyi-

ségébe, hogy megnézhesse az aranyesőt, Napoleon fénykorát, a francia lovas tisztek gyakorlatait, Tündér Ilonát s az okos eb viselt dolgait.

Az üzletnek nagy vonzóereje lett a mozi. Ezt megirigyelte két másik aradi vendéglős s ők is szereztek gépet, fényképeket, vásznat s a két vendéglőben szintén változatos műsor gyönyörködtette a közönséget. Azóta az egyik mozi elérverezték, maradt volna tehát kettő, ha le nem telepedik Aradon egy ponyvasátorban tanyázó mozi színház. Aki azt hiszi, hogy ezzel a mozi-láz megszűnt, az alaposan téved.

Most kezdődik el Aradon csak tulajdonképpen a mozi-korszak. Érdekesek e korszak kezdetének tünetei. Az idei nyári idény alatt, amikor a szintársulat vakációt tartott, két orfeumtársulat vonult be Aradra. *Szendrey* Mihály színigazgató, aki attól félt, hogy a népének végleg elszoktatják a közönséget a színházról, gondolt egy nagyot és lehozta Aradra az *Olympia* mozgófénykép-színházat. A nyári szinkör ugyanis tátongett az ürességtől, a bért ellenben a s ünet alatt is köteles volt a színigazgató fizetni, hát azt hitte, jól fog esni neki is, a közönségnek is, ha *Olympia* szórakoztatja a publikumot. Ez volt talán az egyedüli családása az igazgatónak. A közönség ugyanis elmaradt a színházról, mert a mozgófényképek nem tetszettek. Állítólag a publikumban volt a hiba, valójában azonban a mozgófényképekben, mert homályosak voltak és rontották a szemet. Ez a vállalkozás tehát kudarcra végződött.

Most, hogy a szintársulat Hódmezővásárhelyen játszik, a nyári-színházba újabb mozi-vállalat vonzza a közönséget. A direktor megállapodott két aradi vállalkozóval, *Koch* Dániellel és *Róth* Zsigmonddal, akik az Edison mozgófénykép-színházat telepítették be az aránába. A vállalkozók a próba sikere folytán elhatározták, hogy *állandó mozi-színházat* létesítsenek. Az előmunkálatokat már megtették, amennyiben kibérelték a régi színháznak azt a helyiségét, amely eddig festőteremül szolgált s amelyet *Szendrey* Mihály bérelt. A dolog titokban történt, végre is napvilágra került.

Koch és *Róth* tegnap beadványt intéztek a városi tanácshoz s ebben megkérték, engedje meg, hogy a régi-színház épületében állandó mozgófénykép-színházat létesítsenek s biztosítson nekik *kizárólagossági jogot*.

A tanács és a színigazgató gondolkodóba esett. Mi lesz a kulturmissziót teljesítő színházzal, ha állandó mozi-színház csalogatja a közönséget. *Mariházy* Miklós, a szintársulat igazgató-helyettese azonban nem esett gondolkodóba. Amint értesült *Koch*ék tervéről, írász-talához ült, tollat ragadott és megírt egy négy oldalas beadványt, amelyet ma nyújtott be a tanácshoz. *Mariházy* a beadványban arra kéri a tanácsot, mondja ki elvben, hogy ő, *Mariházy* Miklós létesíthet Aradon állandó mozi-színházat s adjon neki erre *kizárólagosságot*. Hogy hol akarja *Mariházy* a színházat felállítani, ezt beadványában nem említette.

A helyzet most az, hogy két beadvány fekszik most a tanács előtt. Ez azonban nem tudja, hogy mitévő legyen. Hosszas gondoskodás után végre elhatározta a tanács, hogy a két beadványt a szinügyi bizottság elé terjeszti, had döntsön az, ugyanis a szinügyről van szó. A szinügyi-bizottság legközelebb ül össze, hogy meghozza korszakot alkotó határozatát, amely előreláthatólag a mozgó-színház ellen fog irányulni. A két beadvány azután a közgyűlés elé fog kerülni, amely akkor határoz legbölcsebben, ha mindkét beadványt *elutasítja* éppen azért, mert *Koch*ék is, *Mariházy* is *kizárólagosságot* kérnek.

Botrány a tárgyalóteremben

Az aradi járásbiróság szenzációja.

Egy erélyes hölgy — egy erélyes bíró.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

A rendbíróság arra való, hogy a tulságosan heves feleket némi mérsékletre bírja a bíró. A neki tüzesedett panaszos, vagy vádlott, akinek a nyakába sóznak husz-harminc korona büntetést, egyszeriben megszeli, kezes lesz és a tárgyalás akadálytalanul folyik a megszokott unalmas mederben. Arra alig van eset, hogy a megbírságot fél másodszer is alkalmatlankodják, de ha akad is, harmadszorra bizonyára mukkanni sem mer.

Ennek ellenére ma egy olyan rendbíróság történt az aradi büntető járásbírószágon, amely a maga nemében ritkítja párját. Egy asszonyt, aki vádlottként állott a bíró előtt, 160 korona rendbírósággal sújtottak példátlan nyelveskedéséért.

A vádlott asszony *Hamzsa Mihályné*, egy aradi bognár neje, akit *Joszif Imréné* holmi kis becsületsértés miatt állított a bíróság elé. *Bozóky Mátyas* dr. bíró alig fogott a vád ismertetésébe, amikor *Hamzsa Mihályné* dühösen rátámadt *Joszifnéra*, s ugyancsak kezdte szedni róla a keresztvizet. *Bozóky bíró* egy ideig türelmesen nézte a veszedelmes csatát, majd hogy véget vessen a nagy hevületnek, a régóta bevált hűtő módszerhez fordult és 20 korona rendbírósággal sújtotta *Hamzsanét*.

Az asszony erre zavarba jött, mert nem értette meg azonnal a dolgot. Nehány pillanat múlva azonban észrevette, hogy 20 koronára már is el van ítélve s efelett annyira dühbe gurult, hogy szinte lépdesni kezdte önmagán a ruhát.

— Hát ez is bíróság? — kiáltotta torkszakadtából *Éva* lánya. — Egye meg a fene az ilyen bíróságot!

— Ezért a kifejezésért *negyven korona* rendbírósággal sújtom — felelt nyugodtan a bíró és megpróbálkozott, hogy végre valahára tulessen a vád megmagyarázásán.

A szándék azonban csak szándék maradt, mert *Hamzsané* egyszerűen őrjöngeni kezdett. Ugy ordított, hogy az egész törvényszéki palotából össze szaladtak az emberek, s ijedt szemekkel álltak a tárgyaló terem ajtaja előtt. Senki sem tudta elképzelni, mi történt.

Ezalatt pedig benn vigan folyt az orditezés. *Hamzsané* szidta *Joszifné*t, a bírót, a világot, mindent, ami csak hamarosan az eszébe jutott. *Joszifné* pedig szidta *Hamzsanét*, szidta addig, mig berekedt. A bognár mester felesége azonban igen jó torku asszonynak bizonyult, elanynyira, hogy a bírónak újra latba kellett vetni tekintélyét.

— Nem tűröm, hogy itt ilyen botrányos jeleneteket rendezzen. Hallgasson és majd csak akkor beszéljen, ha kérdezem.

— Én akkor beszélek, amikor nekem tesszik — nyelvelt a borzalmas nő, aki nyilván azt hitte, hogy a piacon van.

— Ez újabb tiszteletlenségért a rendbíróságot *nyolcvan koronára* felelelem.

Ami a bíró e kijelentésére következett, az nem mindennapi dolog. *Hamzsané* mérgiben rugdosni kezdte a padlót, karjaival örülten hadonászott és reprodukálhatatlan kifejezésekkel illette a bírót.

— *Százhatvan korona rendbíróság, vagy 16 napi elzárás* — mondta ki a szentenciát a bíró az asszony durvaságára.

A 160 korona megtette a hatását. *Hamzsané* rövidesen felfogta a helyzet veszedelmességét s végre rájött, hogy ha abba nem hagyja a nyelvelést, a jó öreg mértani haladvány alapján megfizethetetlen összegre, zagy leülhetetlen mennyiségű napokra ítélük. Előszedte hát a jobbik esztét és elhallgatott. Nem állta meg azonban, hogy utoljára ki ne fakadjon.

— Jó, jó, leülöm azt a 16 napot, de a gyermekemet idehozom, etesse addig a bíró ur.

Ezután megtartották a viharos elejű tárgyalást, amelyben ítéletre sem került a sor, mert a bíróság a bizonyítás kiegészítése céljából, újabb tanúk kihallgatását rendelte el.

Mikor a jegyzőkönyvet bezárta *Bozóky Mátyas* dr. bíró, megesett a szíve a rakoncátlan, de immár megszeliült asszonyon s résztvevőleg szólt *Hamzsanéhoz*:

— A rendbíróságra vonatkozó ítéletemet megfélebbezheti.

— *Sohsem felebbezek én!* — mondotta durcásan az asszony.

De aztán nagynehezen mégis engedett s megfélebbezte a százhatvan korona rendbíróságot.

A király születésnapja.

Zenés takarodó.

A holnapi ünnepségek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

A király holnap, vasárnap tölti be hetvenhetedik esztendejét. Európa legidősebb uralkodója most *I. Ferenc József*, akit népeinek szeretete nagyobb melegséggel övez, mint minden más koronás főt. A születésnap évfordulóját, mint mindig, az idén is ünnepi hangulatban ünnepeli Magyarország népe s ha ez az ünnepelés nem is hivalkodó pompájú, nem is tulságosan hangos, de annál bensőségtejjesebb.

Ma este kezdődött meg az ünnepségek sora, amelynek külső megnyilatkozásaiban természetesen a katonaság játszott a vezető szerepet. Este fél nyolc órakor egy lamplonos díszszázad járta be harsogó zeneszó mellett a város utcáit. A zenés takarodót rendező katonákat a polgárok tömege vezette s a főtéren hullámzó néparadat mutatta, hogy a polgárság ünnepel. Olyik ház ki is volt világítva, s az erkélyen itt-ott görögtűz égett.

A katonaság a király születésnapját fényes ünnepélyek közt ülte meg. A főlzigeten transparenst állítottak fel, amelyről három betű világított a város felé.

F. J. I.

A várban tüzijátékot rendeztek s a sűrűn röppenő rakéták messze bevilágították az estét. A legénység javított élmezést kapott. A mostani gyakorlatok alkalmával Ujaradon táborozó katonaság tisztjei intézkedtek, hogy Ujarad is fényesen ki legyen világítva.

Holnap, vasárnap reggel nagyszabású katonai ünnepségnek színhelye lesz Arad. A Maros tulsó partján levő főlzigeten reggel fél 8 órakor fölvonul az egész aradi helyőrség és az Arad közelében állomásozó 7. lovasdandár. Vértesi *Weiss Ernő* lovasdandárparancsnok mint rangban idősebb vezérőrnagy szemlélet tart az összes kivonult csapatok fölött, a tábori mise után pedig elfeliróztatja maga előtt a tábori

egyenruházatban megjelenő katonákat. Délben a tisztikar ünnepi lakomára ül össze, amelyen a királyköszöntőt *Weiss vezérőrnagy* fogja elmondani. A legénység a holnapi napon szokás szerint javított menázsit és bort kap.

A polgáreg ünnepé csendesebb lefolyású lesz. A holnapi napon az összes felekezetek templomaiban hálaadó istentiszteletek lesznek. A minoriták templomában délelőtt 9 órakor tartják meg az ünnepélyes szent misét, amelyen az összes polgári hatóságok fejei megjelennek. Az ev. ref. templomban *Csécsei Imre*, az ág. ev. egyházban pedig *Frint Lajos* lelkészek tartanak ünnepi szónoklatot az istentisztelet kapcsán. Az izraelita hitközség a király születése napja évfordulójának ünneplésére augusztus hó 17-én, szombaton délelőtt negyed 11 órakor a zsinagógában díszistentiszteletet tart, a következő sorrenddel: 1. Szózat (karének). 2. Zsoltár (XXI.) 3. Ima a király- és a hazáért. 4. Záróének (Himnus).

MULATSÁGOK.

(=) Az első magyarországi polgári jótékony-célú asztaltársaság e hó 2-ikán részint saját, részint a Kossuth-szobor javára jótékony-célú sikerült nyári mulatságot rendezett. A mulatság este 8 órakor vette kezdetét a Cserebogárhoz címzett vendéglő ujonan berendezett helyiségében. *Huzó István* elnök, *Kresztucz Gyula* és *Nyári István* vigalmi elnökök buzgón fáradoztak a siker érdekében, ami nem is maradt el.

A mulatságon a következő felülfizetések érkeztek be: *Barabás Béla* dr. 6 kor., *Szalay Arnold* dr. 5, *Leitner Ernő* dr. 4; *Müller Károly* dr. 4, *Huzó István* 4, *Steigerwald Alajos* 4, *Havancsák János* 3, *Auszterweil László* dr. 2, *Deutsch J. Mór* 2, *Kovács Vince* 2, *Kovács és Novotni* 2, *Morgenstern Gyula* 2, *Nagy Kálmán* 2, *Benkó N.* 1.40, özv. *Kresztucz Istvánné* 1.40, *Doka János* 1.40, *Földesi Lajos* 1, ifj. *Földesi Lajos* 1, *Ábrahám Gábor* 1, *Sófalvi György* 1, *Hadadi N.* 1, *Parel Károly* 1, ifj. *Hadadi N.* 1, *Draskovics Ferenc* 1, *May Soma* 1, idb. *Radocsányi János* 1, *Illés József* 1, *Hattányi Béla* 1, *Demeter János* 1 korona, *Szappanos Ágoston* 50 fill., *Jobb Vince* 40, *Leoczky Ferenc* 40, özv. *Bence Gergelyné* 40, *Kálnoky Sándor* 40, *Sepsey N.* 40, *N. N.* 20 fillér.

Kisértetjárás.

A titokzatos könyvesbolt.

Ahol minden táncol.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Különös történet hírt kapta Londonból a *Corriere della Sera*; valósággal misztikus eset, mely ott egy könyvesboltban történt meg.

Mult szerdán délután azzal kezdődött a dolog, hogy a könyvesbolt kirakatában elhelyezett könyvek közül egy hirtelen a földre zuhant. *Herbert George*, a könyvárus, nem is kutatva az esés okát, fölemelte a könyvet és visszahelyezte a helyére. Nemsokára azonban ugyanaz a könyv megint csak leesett a helyéről. A tulajdonos még ekkor sem törődött sokat az egész dologgal, de bezzeg másnap reggel, amikor az üzletbe lépett, ugyancsak megijedt, amikor ott szörnyű felfordulást talált. Erinte azt hitte, hogy tolvaiok jártak a boltban, de csakhamar arról győződött meg, hogy az üzletből semmi sem hiányzik. Hanem a könyvek, papírosok, levélborítékok és tintásüvegek, amelyek még előző napon szép sorjában a polcokon voltak elhelyezve, rémítő összevisszaságban heverték szanaszét a földön.

A tulajdonos és segédje egész délelőtt a szétszórta holmik rendezésével volt elfoglalva, de halálos rémületükre kellett látniok, hogy a nagy fáradtsággal fölrakott tárgyak mind visszapo-

tyogtak a földre, mintha valami láthatatlan kezek hajigálnák le a polcokról.

De még ez nem volt elég. Amint kétségbeesett erőlködéssel a holmik rendezésén fáradoztak, a kirakat világítására szolgáló két villamos lámpa is nagy zaj és csörömpölés közt a földre zuhant és darabokra tört. Erre a jeladásra, mintha megbomlott volna minden tárgy, megmozdultak és valóságos örült táncot jártak még a polcok is, a halálra rémült két ember szemelátára. Egy könyvvel megrakott polc nagy ugrás után mindenestül a szegény boltosra zuhant, s a rajta levő levélborítékok és dobozok valósággal eltemették a két szerencsétlen embert. Végzetül megmozdult és nagy recsegés-ropogás közt összedült a legnagyobb állvány is könyvestül egyfűt.

Ez a kavarodás hosszabb időközökben többször megisméltődött e napon, s valamennyi kép is a földre zuhant, jöllehet a tartó szögek bennmaradtak a falban. Még harmadnap is megújultak ezek a jelenségek. Az íróasztalon lévő vizesüvegben a viz hirtelen bugyogni kezdett, mintha felforrt volna, s az üveg szétrepedt. E napon még más három személy sebesült meg a repülő könyvektől, s csak délután szűnt meg a különös jelenség, amelyről sok szó esik most a londoni spiritiszta körökben.

Egy földbirtokos tragédiája.

A vonat kerekei alatt.

Végzetes baleset.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Szerdán este súlyos balesetnek esett áldozatul a székelyhídi vasúti állomáson Sugár Gyula, debreceni földbirtokos. A robogó vonatra akart felkapaszkodni, ugrás közben azután lezuhant s a vonat kerekei súlyosan megsebesítették.

Sugár Gyula Debrecenből akart Nagyváradra utazni. A 7012. számú személyvonaton Székelyhídon kiszállott s a perronon beszélgetett. A beszélgetésbe valószínűleg nagyon elmélyedt s így nem vette észre mikor a kalauz a vonat elindulását jelezte. Csak akkor igyekezett vissza a kocsiba, mikor a vonat már megindult. Szaladva rohant a kupé ajtajához s gyorsan felugrott a feljáró deszkalépcsőre. Ugrás közben azonban megcsuszott s a lépcső alá bukott. Kétségbeesetten kiabált segítségért, de a vonat robogásától a jalkiáltást senki sem hallotta. A vonat sietett kifelé az állomástól. Sugár Gyula odaszorult a feljáró lépcső és a forgó kerekek közé. S lábát, a combok felső részét folyton surlódtak a tovarohanó kerekekhez. A vonat egyre haladt a szerencsétlen helyzetbe jutott ember fölött, de kimenekülni a feljáró lépcső alól nem bírt.

Mire a vonat a nyílt pályára ért, Sugár Gyula eszméletlen állapotban maradt a sinék mellett. Testének alsó része teljesen össze volt ronsolva. A vér sűrűn patakzott belőle. Az állomás személyzete azonnal az élettelen emberhez sietett. Előhívták Kiss Vilmos dr. és Náday Lajos dr. székelyhídi orvosokat, akik a súlyosan megsérült földbirtokos sebeit bekötötték. Azonnal táviratilag értesítették egyben a nagyváradai állomásfőnökséget a megtörtént szerencsétlenségről. Sugár Gyulát még aznap éjszaka különvonaton a két székelyhídi orvos kíséretében beszállították Nagyváradra, s a pályaudvaron várták már Munk Béla dr. vasúti pályaeorvos és a nagyváradai mentők. Az eszméletlen embert beszállították a bharmegyei közpórházba, ahol Rácz Miksa dr. még akkor

éjszaka megoperálta. Sugár Gyula tegnap viszsanyerte eszméletét. Állapota most már reményt nyújt arra, hogy felgyógyul, járni azonban bot vagy mankó segítségével fog tudni. Ha a betegség nem súlyosbodik, az amputálást ki lehet kerülni.

Amint a nagyváradai lapok írják, a felelőség a vasutat terheli, mert csodálatos könnyelműséggel bánnak Székelyhídon az utasokkal. Esti hét órakor három vonat jön össze az állomáson, Nagyvárad, Érmihályfalva és Szilágyosmlyó felől. Ezek a vonatok különös rendtelenséggel közlekednek. Hol egyik előzi meg egy órával a másikat, hol a másikat. — Soha nem lehet tudni, hogy mikor, melyik vonat indul. Ezenfelül sohasem kiáltják a szokásos figyelmeztető szót, hogy most indul a vonat; ezzel senki sem törődik. Így rendszeres dolog, hogy mindig lemarad valaki. A Sugár Gyula tragédiáját még közvetlenebb ok is mozditotta elő. Mikor megállt a debreceni vonat, Sugár Gyula a kalauzhoz fordult:

— Van-e még idő, hogy átfussak a vendéglőbe?

— Hogyne volna, kérem — felelt a kalauz.

Ennek dacára és minden figyelmeztetés nélkül azonnal elindult a vonat. Egy margittai kereskedő, egy ezredes és Sugár Gyula maradtak le a vonatról. Sugár utána futott a vonatnak és szerencsétlenül járt, ami mind a mulasztások következménye.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Vasárnapi előadás a színházban. Napról-napra nagyobb érdeklődés mellett tartja előadásait a nyári színházban az Edison mozgófénykép színház. Holnap, vasárnap délután négy órakor kezdődnek az előadások és óránként új műsorral katonazenés kíséret mellett mutatják be a szebbnél-szebb képeket. A közönség már eddig is a legteljesebb elismeréssel honorálta az Edison-színház élvezetes műsorait, melyek változatoság tekintetében Aradon páratlanul állanak.

Bomlik a koalíció.

A „Budapest“ leckéztet.

A békebontó Majos-eset.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 17.

A Károlyi-megye eseményei országos jelentőségüvé kezdenek dagadozni. A néppárti jelölés Nagykárolyban, a Majos-esetből való tökekövacsolás megszólaltatják a 48-as párt félhivatalos lapját és kemény kifakadásokra indítják a függetlenségi pártnak kikapós fegyvertársa, a néppárt ellen.

Fokozott figyelemmel fordul az ország a nemzetiségek felé, akiknek harcias beszédeiből széleskörű politikai akcióra következtetnek.

Részletes tudósításunk a következő:

A horvátok és a nemzetiségiek.

A nemzetiségi képviselők az utóbbi napokban sokat hallatnak magukról. Agitálnak, szervezkednek, fenyegetőznek és nyilatkoznak mindenfelé. Minden jel arra vall, hogy a néppárt politikai szervezkedésén kívül a nemzetiségiek használják ki a legjobban a parlament nyári szünetét.

Legutóbb Hodzsa Milán nyilatkozatát közöltük, mely a nemzetiségi párt jövőjéről mondott el érdekes dolgokat. Most pedig megszólalt Viád Aurél is, aki Buda-

pesten időzvéen, a következő kijelentéseket tette egy újságíró előtt:

— Csodálatos, hogy milyen idegesség lepi meg néha a koalíciót, illetőleg a koalíciós sajtót s csupa rémeket lát maga előtt. A nemzetiségi párt szervezkedését is fölfujják s egészen téves irányban tárgyalják. Mi most nem szervezkedünk, ellenkezőleg, mondhatom, nagyon is békés politikai szünetet élvezünk. — Azonban bizonyos, hogy a nemzetiségi pártnak most nyárnak idején is van elintézni való dolga.

A román képviselők választóik óhajának tesznek eleget, amidőn most beszámolókra készülnek. Maniu képviselő példáját többen is követni fogják és a beszámoló beszédekkel nem fogunk fukarkodni, mint például a függetlenségi párt. Legfőljebb ezzel készülünk a jövő politika eseményeire. Azt a vádat, hogy mi a horvátokkal benső barátságot keresünk, éppen most, nem találjuk megokoltnak. A horvátok ez idő szerint nagyon is el vannak foglalva odahaza a saját választóikkal, idejük tehát nekik épp úgy nincs most a velünk való barátkozásra, mint nekünk. Az őszszel azonban természetes, hogy a régi jó viszonyokkal közelünk egymáshoz.

A függetlenségi párt a néppárt ellen.

A függetlenségi párt hivatalos lapja, a „Budapest“, ma a magyar nemzet belső ellenségeiről vezércikkhezve, ismét erősen nekirent a néppártnak.

„Minden ellenségünknel, — írja a „Budapest“ — kellemetlenebb kezd lenni a mi jóbarátunk: a néppárt. A kedves szövetséges, az őszinte fegyvertárs most a nagykárolyi kerületre vadászik, Károlyi István gróf örökére. Ugy halljuk: a jelöltjét felveti a pénz. Hagyján, kárba fog veszni. Felekezeti jelszavakkal dolgozik a negyvennyolcas eszmék ellen. Annál biztosabb a bukása. Meg akarja bontani rava-szul a függetlenségi tábor s erre jó alkalom neki egy félredugott darabont esete. Azt a hirt kapjuk, hogy Szatmármegye szeptember ötödikén rendkívüli közgyűlést tart, amelyen bizalmatlanságot készülnék szavazni Wekerle Sándor dr. miniszterelnöknek, mivel Majos Károlyt, aki a darabontkorszakban Szatmár vármegye alispánja volt, pénzügyi tanácsossá nevezte ki.

Mi magunk érezzük legjobban, hogy a múlt korszak romjait, szégyenteljes emlékeit és bűneit még nem takarították el teljességgel. Sőt, hogy őszinték legyünk: nem jártak el olyan erélylyel és szigorral, mint kellett volna. Darabontok járnak most is emelt fővel közöttünk, méltóságokat viselnek, előkelő hivatalokat töltenek be, fontos megbízatásokat teljesítenek, szerephez jutnak, állásokra cserkésznek becsületes hazafiak hátán keresztül, sokszor meglepő sikerrel. Ez mind igaz. Sajnáljuk, hogy így van, fájlaljuk és szégyeljük magunkat — másokért.

A Majos-eset azonban más. Nincs benne kétség, hogy becsületes politikai multja van s joggal felháboríthatja ma is a közvéleményt, a hogy a szatmári főispán beiktatásakor viselkedett. Azonban ennek a minden jelentőség nélkül való embernek szereplése érdemes-e arra, hogy egy egész vármegye háborogjon miatta, közgyűlésezzen és bizalmatlanságot szavazzon a miniszterelnöknek, aki elvégre is a nemzeti kormányának ez idő szerint való feje. Legyünk igazságosak: az, hogy Majost egy fővárosi kis hivatalban alárendelt munkakörhöz juttatták, hogy a nyugdíj kényelmes kenyerét ne egye, még nem ok arra, hogy a nagykárolyi függetlenségi pártban az egyetértés felbomoljon éppen most: a képviselőválasztás előtt.“

A lojalitás gyertyája.

Vannak kellemetlen igazságok, amiket majdnem mindenki tud, de amikről senki sem beszél. Vannak olyan kellemetlen igazságok is, amiket kellemes hazugságokká változtat a sima tapintatosság. És vannak kellemetlen igazságok, amikről — illik, vagy nem illik, — muszáj beszélni. Ilyen kellemetlen igazság az, amely a lojalitás gyertyájáról szól.

Holnap, augusztus 18 ikán lesz hetvenhét esztendeje, hogy I. Ferenc József megszületett. Es amióta az uralkodóra reáruházták a „legalkotmányosabb király” elnevezést, minden születésnap évfordulójának előestéjén megjelentek a polgárság ablakában a lojalitás gyertyái. A rebellis város, Arad is kivilágított s talán tavalyelőtt történt első ízben, hogy a lojalitás gyertyái csak csekély, igen csekély számban gyultak ki. Viharok előszele járt akkor, nem volt kedvük az embereknek, hogy lojalissak legyenek. Tavaly azonban ismét égtek a gyertyák. Örömmámoros volt az ország s az örömmel telt ember szereti külsőleg is megmutatni, ami a szívében van. Ez a két utolsó esztendő tehát nem számít.

Ma este zenés takaróval járta be a várost a katonaság. Tűzijátékot rendezett a katonaság. Transzparenszeket állított fel a katonaság. A lojalitás gyertyái azonban talán még gyérebben gyultak ki, mint a két év előtti viharos esztendőben. És ahol mégis égett egy gyertya, az csak arra való volt, hogy a többi házak sötét szomorúsága annál szembeötlőbb, annál kirívóbb legyen. És bár a hatóságok fejei ott lesznek a holnap délelőtti istentiszteleten, mégis konstatálnunk kell, hogy a mai ünnep csak a katonaság ünnepe volt. A polgárság nem ünnepelt.

Nyersen és szomorúan hangzik ez a kijelentés. De a sötét ablakok minden szónál nyersebben beszélnek és beszéltek a király koronázási jubileumán is, amikor csak a Gresham palota ablakában látta a lojalitás gyertyáit a budai vár erkélyéről lenéző agg uralkodó. És ez a sötétség nem azt jelenti, hogy a magyar nép nem veszi szeretettel körül királyát. Nem a lojalitáson esett csorba. Nem. Csak az idők szomorú fordulója az, ami fénytelené tette az ünnepet. Nem élünk már a Potemkin-korban, amikor az utazó uralkodó elé a legkopárabb tájakon is kasirozott jóléletet tárt a hazug udvaronchad, amikor a festői ruházatu színészcsoportok mimelték a megelégedett lakosságot a kiáltó nyomor tanyáin. Olyanok vagyunk, amilyenek vagyunk. Szegények, elkeseredettek, reménytelenek. Gondokkal küzdök, kenyérért verkedők, megélhetésért harcolók. Nincsen időnk, nincsen kedvünk a lojalitás gyertyáinak gyújtogatására. Ünnepelni csak az tud igazán, aki elé nem ásit fekete torokkal a gondok szörnyetege. Hazug ünnepre, Potemkin lelkesedésre, kasirozott öröme pedig tulságosan józanok vagyunk.

Igen, józanok. A józanság az oka, hogy nehéz, elkeseredett gazdasági válságunkban, — a polgárság törzsének, a középosztálynak válságában — ezen a napon sem gyújtunk fátylát. Lojalissak vagyunk, az első magyar embernek ismerjük a királyt s szeretettel vesszük őt körül, ha körünkbe jó. *A vitam et sanguinem!* a mi szívünk-ből fakadó megnyilatkozás. Életünket és

vérünket odaadjuk, de komédiát, azt nem csinálunk. Nem ünneplünk örömnepet, amikor nem tudunk élni.

Keserű hang ez és kellemetlen igazság. De akármilyen kellemetlen is, el kellett mondani a polgárság igazolására. Mert az a pár szál gyertya, amelyik ma is kigyuladt, nem igazolt, hanem vádolt bennünket. Nem, a polgárság nem gyújtotta meg sem a lojalitás gyertyáit, sem a lelkesedés görögtűzét: a középosztálynak most sötét napjai vannak. De azért a királyhűség öröme csese ég. Nem a görögtűz riktó fényével, a lojalitás gyertyáinak elalvó lángjával, hanem állandó, melegítő tűzzel.

Es az ablakok mégis sötétek.

— zab.

Az irnok ur mulat.

Egy szegedi mérnök kalandja.

113,000 koronás igazolvány.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Egy tekintélyes szegedi mérnöknek, Járóssy Sándornak kellemetlen kalandja volt néhány nappal ezelőtt Soborsinban. Az aradmegyei Kápolnáson volt valami sürgős dolga s Szegedről érkezvén, éjjel 11 órakor Soborsinban az „Aranyzarvas” szállodában szállt meg a szolgáljával együtt. Miután már hajnalban felakart kelni, megmondta a szolgáljának, hogy reggel 2 órakor keltse fel. A szolgál egy óra felé felébredt s attól tartva, hogy elalszik, felkelt és kiment az utcára pipálgatni. A legnagyobb nyugalommal pőfékel, mikor megáll előtte egy kaptos fiatalember s igazolásra szólítja fel.

A szolgál megmondja, hogy hívják s egyuttal azt is tudomására adja a kíváncsi ifjunak, hogy Járóssynak hívják a gazdáját, aki szegedi mérnök s jelenleg a négyes számú szobában az igazak álmát alussza. A felvilágosításra az ifju nyakon csipte a szolgát s átvitte a szemközti községházára, maga pedig visszament az Arany Szarvasba s dörömbölni kezdett a 4 es számú szobán.

— A törvény nevében nyissa ki az ajtót — hangzott az erélyes borizú hang.

Járóssy az erélyes felszólításra ajtót nyitott, mire az ismeretlen ifju beront a szobába s rákiált a mérnökre:

— Maga az a Járóssy mérnök, akire egy imént letartóztatott ember hivatkozik?

— Az vagyok — szólal meg a mérnök boszusan. — Hát az ur meg kicsoda?

— *Én Schmidt községi irnok vagyok!* Tessek magát előttem igazolai, mert önök mind a ketten nekem nagyon gyanusak.

Járóssy azt hitte, hogy a szolgálja csinált valami suskust, erre kell az igazolás, s bár készen mutatkozott reá, kedvetlenül szólt:

— Miért nem megy az ur a gazdához kérdezősködni a felől, hogy ki vagyok? Ezért nem kellett volna engem felzörgetni.

De az irnok csak megmaradt a mellett, hogy igazolja magát Járóssy személyesen.

Járóssy erre kivesz az utításkájából egy levélpapírost, amelyre a címe volt nyomtatva.

— Ez nem igazol semmit! kiáltja ingerülten az irnok.

A mérnök ekkor előmutatott egy takarékbetétkönyvét, amelyet a szegedi kereskedelmi és iparbank állított ki és 113 ezer korona készpénz betétet igazol. Még ez sem imponált az irnoknak.

— Remélem, — hetvenkedett tovább — hogy

mint intelligens ember nem fog skandalumot csinálni, nyugodtan megvárja, amíg elmegyek csendőrökért. Azok majd az igazolás dolgában felelősségre vonják önt, *de addig is rázárom önre az ajtót.*

Ez a kijelentés végleg kihozta sodrából a mérnököt. Lärmát csapott tehát, csendőrséggel fenyegetődött, amitől a pityókos ember annyira megijedt, hogy észrevétlenül eltűnt. Csakhamar előkerült a mérnök szolgálja is, akit rövid fogásából az irnok szabadított ki és küldött haza.

Járóssy mérnök a brutális ember ellen följelentést fog beadni a községi irnok felettes hatóságánál.

TANÜGY.

(—) Magán internátus. A f. évi szeptember havában megnyíló áll. felső leányiskolában az internátus csak az új épületben lesz felállítva. Ennek folytán a megszűnt Somogyi féle, városilag segélyezett felsőbb leányiskola internátusát melyet már öt éven át özv. Sváby Pálné, Turchányi Gizella áll. felső leányiskolai tanítónő vezetett, ezentul maga tartja fenn, igyekezve mindazon kötelezettségeket pontosan teljesíteni, melyekkel ennek gondozása jár. Az évi ellátás 700 korona, a zongoratanítás 120 kor. Ez utóbbi nem kötelező. Minden felvilágosítással szóban, vagy írásban s ivesen szolgál özv. Sváby Pálné Turchányi Gizella áll. felső leányiskolai tanítónő Arad, Hasszinger-utca 5. sz.

Képviselő és ujságíró.

Eldöngetett honatya.

Orvtámadás egy szerkesztő ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 17.

A székely fővárost, Marosvásárhelyt botrányos szenzáció tartja izgalomban. A botrány rendezője Fenyvessi Soma dr., a város II. kerületének képviselője, aki egyik előkelő étteremben bottal rátámadt egy ujságíróra, mert ez kritika tárgyává merte tenni a nagy államférfiu politikai szereplését. A képviselő azonban igen rossz helyen kereskedett a tetteleges felelősségre vonással, mert a hirlapíró alaposan elverte az érzékeny politikust.

A marosvásárhelyi botrányról, amelynek folytatása lesz egy a szereplők között holnap vivandó párbajban, az alábbi távirati tudósítást adjuk:

Marosvásárhely város közönsége nincs megelégedve Fenyvessi Soma dr.-nak, a II. kerület országgyűlési képviselőjének működésével, aki — mint ismeretes — csak kemény harc után hódította meg a kerületet. Fenyvessit már hetek óta nógatják és fölshóltják, hogy számoljon be képviselői szerepléséről, de minden föl hívás eredménytelen maradt: Fenyvessi nem mutatott hajlandóságot a nyilvános számadásra.

Az általános elégtelenségnek kifejezést adott lapjában, a *Székely Lapok*-ban Szébenyei Jenő szerkesztő, kemény bírálatot gyakorolván a képviselő eljárásáról. Az ujság minden erre vonatkozó cikkét azzal a föl hívással fejezte be, hogy Fenyvessi hívjon össze nyilvános gyűlést, mondjon beszédet és adjon számot a polgárság előtt, mennyit váltott be a választásakor tett ígéreteiből.

A Székely Lapok a megyei autonóm párt közlönye és minthogy Fenyvessinek nem volt módjában a boszuját az ujságon kitölteni, a megyei párt ellen forralt boszút. Az országgyűlési 48 as párt valamelyik utolsó értekezletén gyűlöletes hangon megtámadta a marostorda-megyei autonompártot és azzal vádolta,

hogy a szabadelvűpárt föltámasztásán fáradozik. *Szebenyei* Jenő ekkor arra emlékeztetett, hogy Fenyvessi nem volt mindig olyan ádáz ellensége a szabadelvű rendszernek, sőt ő volt az, aki Marosvásárhelyen *Tisza* István nevezetes kirándulása alkalmával karonfogva vezette a liberális miniszterelnököt és ugyancsak ő nevezte el annak idején uton-útfélen *kártevő vakondoknak* a függetlenségiakat, akikhez később maga is csatlakozott.

Ezek az emlékeztető újságcikkek, amelyek föllebbentették a fátyolt a képviselő közelmúltjáról, bármennyire is igazat irtak, érthetőleg bántották *Fenyvessi* Somát és ezért a napokban elhatározta, hogy tetteleg felelősségre vonja a kellemetlen igazságokat író szerkesztőt.

Tegnap este azután alkalma nyílt a népképviselőnek szándékát megvalósítani. Fenyvessi ugyanis bevetődött a *Transsylvania* nevű igen látogatott étterembe, amelynek egyik asztalánál társaságban vacsorált *Szebenyei* Jenő szerkesztő. A képviselő szó nélkül hozzálépett *Szebenyei*hez és *bottal rávágott*. A szerkesztő hamar fölocsudott első meglepetéséből, rávetette magát a képviselőre és egész erejével addig *pofozta meg ütötte*, amíg az étteremben jelen voltak ki nem szabadították Fenyvessit az újságíró kezéből.

A városban általános a megbotránkozás a képviselő orvtámadása fölött és az ottani újságírók körében mozgalom indult meg, hogy Fenyvessit, aki elnöke az újságírók testületének, lemondassák az állásáról.

Szebenyei különben ma már *Orbán* Balázs megyei aljegyzővel és *Szeges* János szerkesztővel provokáltatta Fenyvessit és a két fél ségégei *pisztolypárbajban* állapodtak meg, amelyet *háromszori golyóváltással* holnap, vasárnap reggel vívnak meg. Fenyvessinek *Szeges* János szerkesztővel is lesz lovagias afférja, de ezt csak a *Szebenyei*vel vivandó párbaj után fogják elintézni.

HIREK.

Dal a dadákhoz.

A tej árát két krajcárral, azaz négy fillérral felemelték.

A legöregebb tehének
Nem em ékeznék rája,
Hogy ily mérvben ment volna föl
A tejtermékek ára.
Emel a tejnek csarnoka
S a nép buzgón fizet,
Mert inkább kávé szürcsölünk,
Mint egyszerű vizet.

A tejnek ára egyre nő
S a millimári nőnek
Igényel a kor szerint
Csak nőnek, egyre nőnek.
Nincs eme nők közt senki se
Ki tejet olcsón mérne,
Az elvük az: A nép fizet,
Mért ne emeljük? Mért ne?

Ah hölgyeim, tisztelt dadák,
Csupán önök maradnak
A régi áron tagjai
A tejtermő piacnak.
Önök buzgón adnak tejet
Mindig a régi áron:
Bevallom im, óh hölgyeim,
Én önöket csodálom!

Maguk nem mennek, hölgyeim,
A modern ár nyomába,
Ezért kapnak majd szobrokat
A tejnek csarnokába.

Onök csak őrizték tovább
A hagyományok várát:
A gyermeket emelhetik,
De nem a tejnek árát!

— zab.

Andrássy Gyula gróf — Fábry Sándorhoz.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 17.

Mint már megemlékeztünk róla, a hivatalos lap tegnapi száma közölte azt a legfelsőbb kéziratot, amelylyel a király *Fábry* Sándor dr., az *Acsev.* vezérigazgatóját Békésvármegye és Hódmezővásárhely város főispáni állásaitól buzgó szolgálatainak elismerése mellett felmentette. Amint tudvalevő, ez a felmentés *Fábry* Sándor dr. többszöri sürgetésére történt meg, mert *Andrássy* Gyula gróf nem vált meg szívesen olyan közigazgatási tehetségtől, aminőnek *Fábry* hosszas közszolgálati pályáján bizonyult.

A királyi kézirattal egyidejűleg *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter a következő meleghangú levelet intézte az állásától megváló főispánhoz:

Méltóságos

dr. *Fábry* Sándor főispán Urnak

Arad.

Ő cs. és ap. királyi Felsője f. é. július 12-én kelt legfelsőbb elhatározásával előterjesztésemre Méltóságodat Békésvármegye és Hódmezővásárhely városi főispáni állásaitól buzgó szolgálatainak elismerése mellett saját kérelmére legkegyelmesebben felmenteni méltóztatott.

Midőn erről Méltóságodat értesitem, egyuttal főispáni állásaiban mindenkor teljes odaadással és buzgósággal kifejtett sikeres működéséért a magam részéről is teljes elismerésemet és köszönetemet fejezem ki.

Andrássy.

A belügyminiszter levele méltó bucsuztatója *Fábry* Sándor dr. nak, a főispánnak, kinek távozását egész Békésvármegye fájjalja s aki új állásában már rövid idő alatt is bizonyította, hogy tehetségét az új téren is kitűnően tudja érvényesíteni.

— **Horvátok és szerbek véres harca.** *Zágráb*-ból táviratozzák: *Rókus* községben, *Gospics* mellett a szerbek és horvátok között véres összeütközésre került a sor. A szerbek a község házában gyűlést tartottak, amelyhez szerb zászló alatt akartak fölvonulni. A szerb trikolór látása annyira föl ingerelte a horvátokat, hogy botokkal és kövekkel megtámadták a szerbeket. Véres verekedés keletkezett, amelyben számos sebesülés történt és amelynek csak a csendőrök közbelépése vetett véget.

— **A löcsei kardaffér.** *Löcseről* táviratozzák: *Kaynár* Vilmos rendőrfogalmazó állapota igen kritikus s ha komplikáció támad, meg nem menthető. A holnapi tábori misén a polgári hatóságok nem vesznek részt.

— **A főispáni változásokhoz.** A hivatalos lap mai száma egy újabb főispáni nyugdíjaztatásról tud. *Jurkovic*s Miklós, *Pozsega* megye, valamint *Pozsega* és *Bród* városok főispánja az, aki ezuttal bucsut vesz a megyei adminisztráció vezetésétől és nyugalomba vonul. *Jurkovic*s nyugdíjaztatási okairól nem tudunk bővebbet; mindenesetre régi hivatalnok volt, mert a királyi kézirat elismerést fejez ki neki sok évi hű és sikeres szolgálataiért.

— **Frigyes főherceg leányát nem jegyezték el.** *Bécsből* táviratozzák: Félhivatalosan megcáfolják a lapoknak azt a hírt, mely szerint

Frigyes főherceg negyedik leányát, *Gabrielle* főhercegnőt tegnap eljegyezte volna *György* bajor herceg.

— **Lovasdandár-gyakorlatok Ujaradon.** A temesvári 7. lovasdandár vértesi *Weiss* Ernő vezérőrnagy dandárparancsnok vezetése alatt most tartja gyakorlatait Ujarad körül. A dandárhoz tudvalevőleg az aradi 12. huszárezred és a debreceni 7. huszárezred tartoznak, mely utóbbi a dandárparancsnoksággal együtt ez időszert Ujaradon állomásozik.

— **A Hau pör revíziója.** *Karlsruhe*-ből táviratozzák: *Hau* dr. új védője, *Oppenheim* dr. mindent elkövet, hogy kieszközölje a nagy pör revízióját. *Lindenau* báró ügye rosszul áll. Az ügyészség kihallgatta a báró feleségét, aki azt valotta, hogy férje a 40.000 korona hozományának hamar nyakára hágott. Nemrégiben azzal állt eléje a báró, hogy váljanak el, mert akkor a báró is jobban segíthet rajta. A báróné erre azt felelte, hogy neki nincs kifogása a válás ellen, mire a báró a lapok apróhirdetéseiben keresett egy vagyonos özvegyet vagy leányt feleségül. A bejött ajánlatok közül az egyik igen sokat ígérő volt, még pedig az, amelyikről *Lindenau* báró az utóbbi napokban a bíróság előtt is említést tett.

— **A belényesi választási harc.** *Belényes*-ről táviratozzák: *Lukácsiu* László román nemzeti jelölt érkezésekor tegnap a magyarok ellenséges tüntetést rendeztek, amely éjféltől tartott. *Lukácsiu* ablakán is belöttek, de a golyó senkiben sem tett kárt.

Későbbi távirat jelenti: *Lukácsiu* László ma két helyen, *Kebes* és *Mezlad* községekben programbeszédet mondott. *Lukácsiu* elmondta, hogy pénzt nem ad, mert az nincsen. Ha azonban a 48 asok pénzt adnak a román választóknak, úgy fogadják el, de szavazzanak mégis ő reá. A magyarok *Lukácsiu*t, aki románul beszélt, magyarul, magyarul közbekialtásokkal zavarták, mire a jelölt megígérte, hogy magyarul is fog beszélni. Programbeszéde folyamán azt mondta, hogy az általános választói jogtól reméli a nép újjászületését, amiből kivélaglik, hogy az ő elvei nem térnek el a 48 as eszméktől. Amint azt különben *Kossuth* Lajosnál *Turin*ban bebizonyította, *Lukácsiu* nagyon szereti a magyar nemzetet. Ezután *Suciu* János dr. országgyűlési képviselő beszélt, aki a románokat *Lukácsiu* támogatására hívta föl. Amidőn *Suciu* dr. befejezte beszédét, néhány román dudás, akiket *Suciu* dr. e célra fogadott föl, román dalokat játszottak. *Heltai* fősolgabíró nyomban beszüntette a zenélést és a dudásokat eltoloncoltatta. A népgyűlés nagy lármá között ért véget. *Kardos* Árpád, a függetlenségi jelölt holnap mondja el programbeszédét.

— **Ismét vasuti katasztrófa.** *Antwerpen*-ből táviratozzák: Az antwerpeni személyvonat, amely zsufolásig megtelt utasokkal, *Hernthal* állomásnál összeütközött egy tehervonattal. Két személykocsi pozdorjává tört és a kocsik utasai valamennyien kisebb-nagyobb sérüléseket szenvedtek. A személyvonat azután lezuhant a töltésről.

— **Károly Ferenc József főherceg nagykorúsítása.** *Reichenau* ból táviratozzák: A wartholzi várkastélyban ma folyt le az elhunyt *Ottó* főherceg fiának, *Károly Ferenc József* főhercegnek a trónjövendőbeli várományosának nagykorúsítási ünnepélye. A családi gyászra való tekintettel csak legszűkebb körben tartották meg az ünnepséget, amelyen csupán az ifjú főherceg anyja, *Mária Terézia* főhercegnő, öccse, *Miksa* főherceg, nagybátyja és gyámja, *Ferenc Ferdinánd* főherceg és *Marschall* dr. felszentelt püspök vettek részt. A *Marschall* dr. által celebrált ünnepi istentisztelet után fogadás volt.

Minden utánzás és utánnyomás büntetéssel jár. Egyedül valódi csak.

THIERRY BALZSAM

a zold apoca védjeggyel. Törv. védve. Régi hírd felülmúlhatatlan. emésztési zavarak, köhika, katarrius, medfajás, influenza, különösen kezdődő tüdővész stb. ellen. 12 kis, vagy 6 dupla veg, vagy 1 nagy speciális üveg, szab. száral 5 kor

THIERRY CENTIFOLIA KENŐCSÉ Általános mint Non plus ultra. Lemerve minden régi bármily seb gyulladást, gylés és duganást ellen, megakadályozza a vérmelegzést operációkat többnyire feleslegessé teszi. 2 tégl. ára 3.60 Székéll. készpénzzel vagy utánvétellel

THIERRY A. gyogysz. PREPARATA Roonisch-Sauerbrunn melett.

Raktár Budapest en Török J. zseu. Magyar Leo és ty. Magyar Vértel. H. ad.

ÓVÁSI! Egyedül valódi, orvvényesen védett balzsam a vélelődi rendeléstől a különösen ismételdéséért. A büntető törvény 23 és 25 §-ai szerint mindenké, aki nem az én gyogyszorvémből eredő, tehát más, mint az egyedül valódi zold apocavédjeggyel törv. védett Thierry-balzsamot rendel, vásárol, különösen kústi, büntetőbíróági kiméletlen üldözések és 4000 K-ig, vagy 1 évtig terjedő fegyházbüntetésnek van kitéve. Ugyanígy a raktár elvárások minden kintélt, más nevű pótlékoknak megárandítás, áruváltás, melyek csak a közönség kizárólagos használatára szolgálhatnak, egyenlő büntetés vevnek maguk után.

Raktárak Aradon: G. Földes Kelemen és Hajós Arpad orak gyogyszer-táraitban. 8988

STOLCZ J.

aranyműves műhelye

készít mindennemű arany, ezüst, drágakő és műtővös munkákat.

Régi ékszerek átalakítását, valamint

minden javításokat.

Ugy házi eszközök, valamint díszmagyar és antik ékszerek kiegészítését és javítását, tüzi aranyozás és ezüstözést jóállás mellett elvállalok.

Stolcz J. aranyműves 665

Arad, Weitzer János-utca 2., Minorita-palota.

+ Soványság +

szép, teljes testformát kap világhírű erőporunk által. Arany éremmel kitüntetve Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903. 6-8 hét alatt 30 font hízas. Az Artalmatlanságról kezdve. Orvosiilag ajánlva. Szigoruan reális - nem szélhámos. Számos köszönetírt. Egy doboz használatai utasítás. 2 kor. 75 fill. Posta-utalvány vagy utánvétellel a portón kívül. Higienikus intézet. 1851

D. Franz Steiner & Co.,

Berlin 58., Königrätzerstrasse 78. Budapeston kapható Török J. gyogytárában Király-u. 2.

Berger-féle Gyógy-kátrány-szappan.

mindennemű bőrkütegek

Berger-féle kátrány-kénszappan. Mely gyógyító kátrányszappan az arcbőr tisztáltozó, gyulladásgátló, a szemeknek valamennyi fajtájára eliac, a szájüregnek, a fülnek és a fülcsőnek minden részére használható. 612

Berger-féle glicerín-kátrányszappan. Mely kiváló bőrpótló és hidratáló. 612

Berger-féle borax-szappan. Mely kiváló bőrpótló, megfázás, miltósság és egyéb bőr bajok ellen. 612

Mely minden fajának Többféle használati módjával együtt. A vásárlásnál hátróztalanul a Berger-féle kátrányszappant és borax-szappant válassza ki, mert az a legkíméletesebb és a leggyógyhatékonyabb. 612

Mell & Comp. gyogyszer-tárában. Raktár Budapest en Török J. zseu. Magyar Leo és ty. Magyar Vértel. H. ad.

Raktár Aradon: G. Földes Kelemen és Hajós Arpad orak gyogyszer-táraitban. 845

Tüzelő anyagokban

bár a szállítási akadályok teljesen megszüntetve nincsenek, mindazonáltal igen tisztelt vevőinket értesíthetjük, hogy

raktár - készletünk

Zsilvölgyi Fütőkőszén,

Porosz Salon-kőszén,

Porosz Légszesz Pirszén

és Porosz Dió-Pirszénben

Legjobb minőségekben

jól el van látva.

Háztartási és ipari célokra száraz, darabos, jól kiégetett

Bükkfa-szén

állandóan nagy mennyiség készleten.

Jakaréktüzhelyben ajánljuk a kőszéntüzelést. Számos előnyök s jelentékenyen

olcsóbb, mint a tüzfű.

A hazaszállítást saját kocsijainkkal, a miniszteri és főkapitányi rendeletnek megfelelően plombázott zsákokban eszközöljük. 168

Kneffel Károly és Fia

vaskereskedés szénosztálya. Telefon 189. sz.

3082

Benoid-gáz a legolcsóbb világítás

133

kastélyok villák, uradalmak, szanatoriumok, kórházak, hotelek, vendéglők, gyárak, laboratorumok, állomások, kaszárnyák templomok, iskolák, községek és kis városok részére

50 normálgyertyafényű láng óránként csak 1-6 fillérbe kerül!

Nem acetylen! Robbanás veszélye kizárva! Legegyszerűbb kezelés! Bel- és külföldi elismerő nyilatkozatok. Bel- és külföldi szabadalmak. Számos kitüntetés. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítást ad:

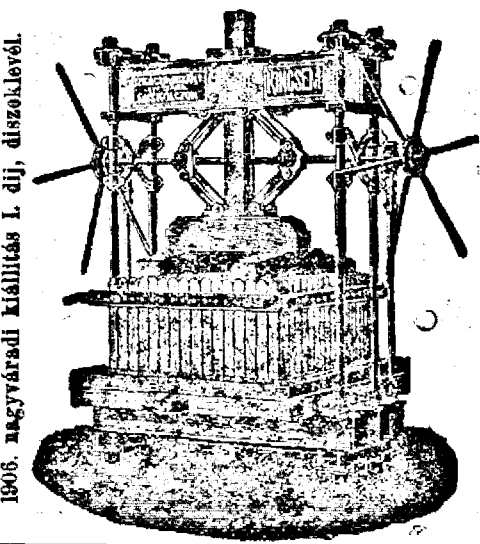
Magyar Benoid-gáz Részvénytársaság

ARAD, Pécskai-ut 13/14.

Telefonszám: 561.

Költségvetés ingyen, minden kötelezettség nélkül.

Telefonszám: 561.

1902. orsz. gazd. kiállítás, Pozsony: I-ső díj aranyérem. — 1901. temesvári kiállítás: I. díj. diszoklevél.

BORSAJTÓK

Legújabb rendszerű könyökszerkezetű „Kossuth“, „Kincsem“, „Hegyalja“ és „Aezélorsós“ a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb Rákóczi rendszerű kettős kosaru sajtók, nagyüzemű préseléshez.

Fő előnye: A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Oriási erőkifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogyzók! „Villám“ legújabb centrifugális bogyzó és zuzogépek! 1684

SZILÁGYI és DISKANT gépgyára Miskolcra.

1902. borászati kiállítás. Eger: I. díj, diszoklevél és aranyérem — Árjegyek ingyen.

Van szerencsém úgy a helyi, mint a környékbeli gabonakereskedő cégek és a dazdaközönség b. figyelmét a cséplési idény közeledtével 1825

zsákkölesön-intézetemre

felhívni.

Telefon 594.

A zsákok használati díját a legjutányosabb árban számítom. Raktáron tartok eladásra különböző minőségű és méretű zsákokat és ponyvákat.

Braun Miksa, Boros Béni-tér 1. sz.

A nmlts. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által jóváhagyot

Aradvármegye

nagy fal

Térképe

108—144 cm. nagyságban, melynek eddigi ára
10 korona volt, leszállított áron

4 koronáért

vászonra huzva 7 korona,

vászonra huzva léczekkel ellátva 8 koronáért

kapható

kiadóhivatalunkban.

Tekintve, hogy az egész készlet tulajdonunkba ment át, ajánljuk a sürgős megrendelést, mert ha e készlet elfogy, úgy többé nem lesz az ily poton áron beszerezhető.

Utazó bundák és bálí belépők

— kölcsön adatnak —

1890

Sztruhár Testvérek

Arad, Deák Ferenc-utca 2.

Szűcsárúk, madár- és állattömések.
Krimmer- és szövetsapkák nagybani
— készítése és eladása. —

Javításokat, átalakításokat gyorsan és jutányosan vállalunk. Azonkívül mindennemű tárgyakat a molyok megóvásától, szörme, szövet, posztó, szőnyeget, ablakfüggönyök s ezekhez hasonló elvállalunk. Gondozás biztos és molymentési szert használunk a mi saját találmányunk és csakis egyedi intézetünkben található.

Schäffer Henrik

elsőrendű férfi-szabó műterme

Arad, Andrásy-tér.

Telefon szám 208.

T. c.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy sikerült úri szabó üzletem vezetésére

Czemmel György urat

a budapesti elsőrangú Czemmel és Manheim cég volt alapító és beltagját szerződtetnem, miáltal azon kedvező helyzetben vagyok, hogy a n. é. közönség becses meglegedését az eddiginél még fokozottabb mértékben nyerhetem meg.

Faktáramon állandóan tartom

a legújabb

eredeti hazai

valamint legfinomabb angol

szöveteket

azonkívül a legszolidabb kiszolgálás-
ra, finom munkára és pontos ki-
vitelre a legnagyobb súlyt fektetem.

A n. é. közönség szives pártfogását, melyet ezideig is sikerült kiérdemelnem, továbbra is kérve, vagyok

kitünő tisztelettel

1999

Schäffer Henrik

Styria-kerékpár és Waffenrad-kerékpár

az elismert legjobb gyártmányok.

Kizárólagos elárusítók.

Kovács Soma és Társa

Arad, Neuman-palota. 1164

Kerékpár alkatrészek nagy választékban és előnyös árakon.

1827 - 1907.

Ujszentanna község előljáróságától.

Pályázati felhívás.

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága 1125—903. Egy. számú határozatával Ujszentanna község Ferencz József téren egy 100—150 méter mélységű „Norton” mély kut furását engedélyezvén, felhivatnak vállalkozni óhajtok, miszerint ajánlataikat alulírott előljáróshoz címezve f. évi szeptember hó 3-ig adják be. A később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Vállalkozók ajánlataikban a következő feltételeket tartoznak figyelembe venni.

1. A furás folyó méterenkinti ára csövezés nélkül 0.50—50—100 és 100—150 méterig diuvialis talajban.

2. A furáshoz szükségelt csöveket a község adja.

3. Furótorony gépek szállítása stb. stb. mellék munkák a vállalkozót terhelik. A község kizárólag csak a vállalati összeget téríti meg.

4. Garanciák a furásból kiemelendő víz mennyiségére és a kut tartósságára vonatkozólag.

5. Az alkalmazandó furó módszerv vázlatos leírása.

6. Vállalkozó tartozik a munkálatot az ez iránti felhívás vétele napjától számított 14 napon belül okvetlen megkezdeni és azt bevégezésig szakadatlanul folytatni.

7. Vállalkozó tartozik 500 kor. óvadékot letenni.

8. A munkadíj két részletben fizetetik ki és pedig fele része a munkálat befejezése és átvétele, másik fele pedig a m. kir. orsz. víz építészeti igazgatóság szakvéleményének meghallgatása után.

Ujszentanna, 1907. évi augusztus hó 13. 2007

Vass Dezső,
jegyző.

Eberlein József,
bíró.

„Evoé” hajvédő-szérum

a világ legjobb haj-növesztő szerel

1000 orvos Által Jónak talált legújabb tudományos felfedezés. 18 felé patentirolva. Hivatalosan felülvizsgálva és minden kultur Államban bevezetve. Hol minden szer felmondja a szolgáltatást ott biztos eredménye van az „Evoé” methodusnak. Egy kísérlet megmutatja az eredményt. Teljes lőtállás, tehát semmi risikóval nem jár. Így nincs többé kopasz fej, nincs hajkihullás. Fejbőrhámítás és a tudomány mai állapota mellett a legjobb hajnövesztő van biztosítva. Ára 2 frt 50 kr.

Ajánlható még:

„Evoé” Csoda-Crém

a legnagyobb győzelme a kozmetikának. Legbiztosabb szer ráncosodás, pattanások, arcereció, mitesszerek és egyéb bőrtisztítási anyagok ellen. Ára 2 és 1 frt.

Orientalikus Szépség Szappan „Evoé”

1556

a bőrt bársonyszerűvé és alabastrom fehérre teszi.

Állandó szépséget biztosít. Ára 50 kr.

A küldés utánvétel mellett, vagy a pénz előleges beutalása ellenében történik a főraktár Által: „Evoé-Gesellschaft”, Wien I. 40. Franz Joseph-Quai 19.

bebizonyítható legjobb higiénikus gummikülönlegesség. Hivatalosan megvizsgálva. 18 szabadalom. Mintaküldeményeket titoktartás mellett 2, 3, 4 és 5 forintért. Arjegy-zék ingyen. Olla Gummifabrik, Wien. I. 40., Fr. Jos.-Quai 1

Tenke biharmegyei községi bírósággal, nagy környékkel

egy üzlethelyi és a legjobb helyen, rőfös férfidivatnak

azonnal kiadó.

Evi bér 280 frt. Tudakozódní Schwimmer Ignácnál, Nagyszalonta. 1974

Ügyes

divatáru segédet

keresünk,

ki a kirakat rendezésben is járatos.

Rosenblüh H. és Társa.

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy

888 vendéglőm

és arnyas, szép és tágas kerthelyiséget, ugyszintén a város legkötünőbb fedett és villanyvilágítással ellátott tekepályámat is díszesen renováltattam és azt megnyitottam.

Izletes magyaros polgári konyha. — Tízta saját terméssü borok. Első magyar részvény serfőzde udvari sör. Pohár 16 fillér korsó 24 fillér.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve

tisztelettel

Répássy Pál.

1460

Ügyes idősebb

kereskedő segéd,

ki a rőfös, rövidáru, fűszer és vaskereskedést, valamint a pince kezelést a'aposan érti, a magyar, német és román nyelvet tökéletesen érti, mint elsőrendű segéd, mielőbbi belépésre

keresztetik

Goldberger Gábornál,

Berzován (Aradmegye).

2006

Honi ipar!

Angol ipar!

Szülők figyelmébe!

MOSKOVITZ IZIDOR

ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 8. SZÁM, a Minorita-templommal szemben.

Ajánlja az iskolaszegzon beálltával valódi honi és angol kelmékből a legújabb ősi divatu szabás szerint készített

férfi-, fiu- és gyermek-ruha nagy raktárát,

ahol a legcsinosabb öltönyök is a legjutányosabb áron szerezhethők be.

2010

Szives pártfogást kér kész szolgálattal

Moskovitz Izidor.

Szolid kiszolgálás!

Kérem a cégre figyelni!

Olcsóbb mint bárhol!

Olcsóbb mint bárhol!

Városi hirdetések.

24175—907.

Versenyárgyalási hirdetmény.

az Arad és a vár közt létesítendő állandó jellegű Maroshidnak a vele kapcsolatos egyéb létesítményeknek biztosítására.

Az összes munkálatok 3 főcsoportra oszthatnak; ugymint:

1. A hid alépítménye a vele kapcsolatos biztosítási munkákkal.
2. A hid vasszerkezete, pályaburkolata, lámpa oszlopok, s vezetékek tartók.
3. A feljárók építése, burkolása a vele kapcsolatos lépcső, vámház építés, sorompó, korlát szállítás és csatornázási és a próbatelhelési munkálatok.

Ezen munkák mindegyikére külön-külön teendő meg az ajánlat.

1. A szabályszerűen kiállított ajánlat, lepecsételt borítékban melyen az ajánlat tárgya megjelöltetett, 1907. évi szeptember hó 23-án déli 12 óráig Aradváros polgármesteri hivatalába küldendő.

Elkészve érkezett, vagy táviratilag, telephonon bementett ajánlatok el nem fogadhatók.

I. Az 1. és 3. főcsoportra vonatkozó ajánlatoknak a következőket kell tartalmazniok:

1. Az ajánlathoz a kiadandó minta felhasználásával részletes költségvetés csatolandó, melybe az egységárak, költségtételek az ajánlattevő által leírandók és a költségvetés végösszege kiszámítandó.

2. Azon egységárak, amelyek a hidfőknek és pilléreknek a tervezetnél (legfeljebb 10 m-el mélyebbre terjedő alapozása esetében, a teljesen elkészített alap m³-e után, a tervezett mélységen aluli alapozásért fizetendő. Ezen egységárak, amelyek 2—2 méterenként változható értékkel és külön a hidfőkre; — és pillérekre adhatók meg, az ajánlati költségvetésbe irandók be.

3. Az ajánlati költségvetésbe beirandó azon m³-kénti egységár, mely a tervezethez képest elmaradó alapozásért levonandó lesz, azon összegből, amely akkor volna fizetendő, ha a tervezett alapmélységek be nem tartatnának.

II. A 2. főcsoportra vonatkozó ajánlat tartalma:

1. A vasszerkezetnek legnagyobb, megfizetendő súlyát és vasszerkezetért métermázsánként fizetendő egységárát.

2. A kocsiútja és kerékharító járda asfaltburkolatáért szerződés 4. §-ának 3. pontja értelmében fizetendő általános összeget, megjegyezvén, hogy a burkolat alzatának esetleg vasból tervezett részei az 1. alatt megadandó súlyba beszámítandók.

3. A lámpaoszlopokért a szerződés 4. §-ának 2. pontja értelmében fizetendő darabonkénti árat.

4. A vízcső elhelyezésének egységára fm-ként veendő fel olyképp, hogy a cső anyagát kivéve a burkolat és cső lebontása s felszerelése befoglalassék. A cső anyagot a város adja.

5. Az ajánlathoz csatolannó és vasszerkezet általános elrendezését feltüntető vázlat rajz (oldalnézet, alaprajz, keresztmetszet) a pályaburkolat és alzatának elrendezését, anyagát és méreteit feltüntető rajz és a lámpaoszlopok alakját, anyagát és szerkezetét feltüntető legalább 1:50 léptékű rajzok.

Az 1. és 3. csoportra vonatkozó ajánlatba megjelölendő továbbá, a falazathoz alkalmazni szándékolt kövek származási helye, s tartalmaznia kell mindegyik ajánlatnak azt a nyilatkozatot is, hogy a szerződés a nagyméltóságú m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur által jóváhagyott tervezetét és annak kiegészítő részeit képező terveket, a szerződés tervezetét, műszaki leírást és részletes feltételeket, valamint a helyi viszonyokat ajánlattevő teljesen ismeri és az összes feltételeket magára nézve kötelezőknek ismeri.

6. A sajátkezűleg aláírt ajánlatban kiteendő az ajánlattevőnek vagy ajánlattevőknek neve, illetve nevei, a polgári állás, a lakhely, az ajánlattevő cég neve bejegyzett cég részéről csatolva a hitelesített cégjegyzési kivonat is.

7. Az ajánlat benyújtását megelőzőleg Aradváros főpénztáránál készpénzben vagy óvadékképes papirokban a kikiállítási összegnek 5%-os azaz öt százaléka, mint bánatpénz leteendő és ennek megtörténtét igazolandó elismervény az ajánlathoz csatolandó.

Az ajánlattevő, kinek ajánlata elfogadatik, tartozik az erre szóló értesítés vétele napjától 8 nap alatt az általa megajánlott összeg 10% azaz tíz százalékának megfelelő összeget biztosítékul letenni, illetve bánatpénzét ezen összegre kiegészíteni s ennek megtörténte után a szerződést aláírni.

Ha ezen határidő alatt a biztosítékot le nem tenné és a szerződést alá nem írta, letett bánatpénze minden bírói közbenjárás nélkül a város tulajdonába megy át s a munka kiadása iránt a város közönsége szabadon rendelkezik.

Az ajánlattevő ajánlataikkal azok benyújtására kitűzött naptól 6 azaz hat hónapig marad kötelezettségben s ezen idő alatt ajánlataiktól vissza nem léphetnek.

8. A város közönsége fentartja magának a jogot arra nézve, hogy a beérkezett ajánlatok között bármelyiket tekintet nélkül az ajánlati összeg nagyságára indokolás nélkül akár elfogadhassa, akár visszautasíthassa, esetleg egészen új versenyárgyalást tartani; az ajánlattevők nem követelhetnek kárpótlást azért, mert ajánlatuk el nem fogadhatott.

Az el nem fogadott ajánlathoz csatolt bánatpénz vissza adatik.

Az ajánlattevőnek szükséges minták s tervek, helyszínrajz a városi pénztárnál lefizetendő 40 koronáért, a nyugta felmutatása ellenében a városi mérnöki hivatalnál kaphatók.

Arad szab. kir. város tanácsának 1907. évi augusztus 13-án tartott üléséből.

A városi tanács.

23513—1907.

Hirdetmény.

A 42459/VI—a—1907. számú kereskedelemügyi m. kir. ministeri leirat alapján figyelmeztetjük a város közönségét, hogy a First Hungarian Oil and mining Co. (Első magyar kőolaj és ércbánya r.-t.) név alatt Amerikában alakult vállalat által úgy az amerikai, mint a hazai lapokban közölt ama hirdetései, hogy a magyar kormány kedvezményeket, ugyszintén pénzügyi helyezett neki kilátásba és hogy a társaság azt el is fogja fogadni, — továbbá, hogy a társaság a galíciai hirneves petróleum területek szomszédságában 18000 hold oly földnek tulajdonosa Magyarország, a melyen petróleumot találtak, a valóságnak meg nem felelnek s azok megtevesztésre alkalmasak.

Ugyanis ezen hirdetésekkel szemben tény az, hogy az említett részvénytársaság semmi állami kedvezményben, vagy segélyezésben nem részesült s ilyenek részére a furó vállalata létesítése esetére a törvényes adómentességen kívül kilátásba sem helyeztettek.

Megjegyezzük egyuttal, hogy a fenti számú ministeri leirat szerint az említett vállalat igazgatósága kötelező ígéretet tett a Clevelandi Consulatának, hogy az eddig befizetett részvénytőkéket az aláíróknak visszafizeti, sőt hogy ezen szándékát minden részvényessel írásban is közli.

Arad, 1907. évi augusztus hó 10.

A városi tanács.

426—907. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke f. évi augusztus hó 21-én reggel 8 órakor a városháza földszinti tanácstermében a következő ingatlanokat adja bére nyilvános árverésen:

1. A Szárazér medre között levő vizállásos terület 3 évre évi bér 10 korona.
2. Az Orovil és Uj-utcák mellett levő gáji üres telek 6 évre, évi bér 30 korona.
3. A szárazér mellett levő Neuman-féle árok 3 évre, évi bér 10 korona.
4. Stupin és Stupin rét 98²²⁷/₁₁₀₀ hold 6 évre, évi bér 17 korona 20 fillér holdanként.
5. Versenyter 1—46. szám 19⁴¹⁶/₁₁₀₀ hold 3 évre holdanként 45 korona 60 fillér.
6. Wertlog rét 6 évre 32³⁵⁶/₁₁₀₀ hold, holdanként 14 korona 02 fillér.
7. Verseny-téri 16²⁹⁵/₁₁₀₀ hold 3 évre, holdanként 37 korona 40 fillér.
8. Balta Mika dülő 73¹⁷⁸/₁₁₀₀ hold, holdanként 22 korona 10 fillér 6 évre.
9. Nagy kaszáló dülő 6 évre 100 hold, holdanként 38 korona.
10. Gombár-rét 86³⁸⁶/₁₁₀₀ hold, 6 évre holdanként 16 kor. 20 fill.
11. Libás dülő 49⁷⁹⁶/₁₁₀₀ hold 6 évre, holdanként 37 kor. 60 fillér.
12. Rochel János tanyájához vezető ut 8⁷⁹³/₁₁₀₀ hold 3 évre, holdanként 18 korona.
13. Nagy legelő 11⁸⁰⁴/₁₁₀₀ hold, 3 évre holdanként 34 korona 60 fillér.
14. A radnai ut mellett legutóbb kiépített védtöltés szakasz 887¹¹⁰⁰ négyzetöl 3 évre, évi bér 16 korona.
15. A vasut melletti 1 hold 6 évre, évi bér 21 korona.
16. Orovil dülő 4⁶⁷¹/₁₁₀₀ hold 3 évre, bérösszeg évente 151 korona.
17. Gáj szerb-utca 6—7. szám 3 évre, évi bér 42 korona.
18. A Választó-utca sarkától védtöltés 2. számú telek végéig mintegy 300 négyzetöl, évi bér 10 korona, 3 évre.
19. Az Orovil- és kut-utcák mellett fekvő 2⁵⁵⁸/₁₁₀₀ hold 3 évre, évi bér 36 korona.
20. Gáj külvárosban fekvő kut-utcai üres telek 3 évre, évi bér 14 korona.
21. Balta Mika II. számú 80⁶⁰⁰/₁₁₀₀ hold 6 évre, évi bér holdanként 20 korona 02 fillér.
22. Az Ujterem-utcában levő Sina-féle üres telek 1 évre, évi bér 83 korona.
23. Gombár rétnek Csizmadia György tanyája körül elterülő részéből 12 hold 3 évre, évi bér 16 korona 20 fillér holdanként. Bánatpénzül leteendő a kikiállítási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja. Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi augusztus hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

14730—1907. kh.

Hirdetmény.

A rendőrhatalóság által folyó évi január hó 4-én, valamint később ismételt kiadott hirdetményekben közhírré lett ugyan téve, hogy gyűlések, felvonulások, körmenetek csak hatósági engedély mellett rendezhetők és hogy mindennemű csoportosulás, tüntetőszere körmenet, felvonulás tiltva van, mindazonáltal tekintve, hogy lehetnek olyanok, a kik a hatóságnak ezen intézkedéséről tudomással nem bírnak, — újlag — figyelmeztetem a város lakosságát, hogy minden oly irányu és természetű mozgalomtól, a mely a közrendet zavarja, a szabad forgalmat akadályozza, minden csoportosulástól, hatósági engedély nélküli felvonulástól, körmenettől, gyűléseztől, az abban való részvételtől, az egyéni szabadság megsértésétől, más vagyonának megrongálásától annál is inkább tartózkodják, mert mindazok ellen, akik ezen tiltott cselekményeket rendezik, elkövetik, abban részt vesznek, a legerélyesebb eljárást fogom folytatni és azonfelül az idegen illetőséggel bíró egyéneket a város területéről azonnal ki fogom utasítani.

Arad, 1907. évi augusztus hó 9-én.

Green Mándor, s. k.
h. főkapitány.

14962—1907. kh.

Hirdetmény.

A sajtó termékekkel való házalás, valamint azoknak utcákon és nyílt tereken való elárúsítása az 1867. évi június 25-én 1731. szám alatt kiadott belügyministeri rendelet értelmében csak hatósági engedély mellett gyakorolható, mely engedély az illető sajtótermék előzetes bemutatása mellett a város polgármesterénél kérendő.

Mint hogy a 26854—1907. sz. belügyministeri rendelet értelmében a sajtótermékek alatt nemcsak azon sajtótermékek értendők, a melyek pénzért árusítatnak, hanem azok is a melyek ingyen osztatnak szét, vagyis bármily természetű röpiratok is és csak a kereskedők, iparosok reklam cédulái és az utcákon nyilvános helyeken osztogatni szokott meghívók képeznek kivételt, — figyelmeztetem a nyomdatulajdonosokat, hirlapok, könyvek kiadóit, valamint mindazokat, a kik sajtótermékeket utcákon, tereken, nyilvános helyeken akár pénzért árusítanak, akár ingyen osztatnak szét, hogy azok házalás útján vagy utcákon, tereken, nyilvános helyeken az illető sajtótermék előzetes bemutatása mellett csak hatósági engedéllyel árusíthatók, illetve osztatók szét és hogy mindazok ellen, a kik ezen intézkedés ellen vétnek, a legerélyesebben fogok eljárni.

Arad, 1907. évi augusztus hó 12.

Green Mándor, s. k.
h. főkapitány.

rület parcella száma, nagysága és a holdankénti (1100 négyzetöltszámítva) bérösszeg kikialtási ára a következő:

Parcella szám.	Terület.	1100 négyzetöltszámítva.	16 korona.
769	3 hold	73	szántó 16
771	11	31	gyep 16
807	3	860	szántó 18
808	7	18	" 18
809	5	—	" 18
810	5	—	" 18
811	5	—	" 18
812	12	280	szántó és gyep 19
813	44	237	" " " 15
814	5	—	" " " 22
815	5	—	" " " 22
816	5	—	" " " 22
817	3	941	" " " 22
818	9	325	" " " 15
819	7	140	" " " 26
820	5	—	" " " 26
821	5	—	" " " 26
822	5	—	" " " 26
823	5	—	" " " 26
824	5	—	" " " 26
825	5	—	" " " 26
826	64	198	és gyep 16
827	74	315	" " " 24
828	4	263	" " " 20
829	5	—	" " " 22
830	5	—	" " " 22
831	5	—	" " " 22
832	5	—	" " " 22
833	5	—	" " " 22
834	5	—	" " " 22
835	5	—	" " " 22
836	5	—	" " " 22
837	5	—	" " " 22
838	5	—	" " " 22
839	5	70	" " " 20
840	5	—	" " " 20
841	5	—	" " " 20
842	5	—	" " " 20
843	5	—	" " " 20
844	5	—	" " " 20
845	5	—	" " " 20
846	5	—	" " " 20
847	5	—	" " " 20
848	5	—	" " " 20
849	27	878	és gyep 20
850	4	609	" " " 20
851	5	—	" " " 20
852	5	—	" " " 20
853	5	—	" " " 22
854	5	—	" " " 22
855	5	—	" " " 22
856	5	—	" " " 22
857	5	—	" " " 22
858	5	—	és gyep 22
859	5	—	" " " 20
860	5	—	" " " 20
861	8	528	és gyep 20
862	49	717	" " " 16
863	5	—	" " " 20
864	5	—	" " " 20
865	5	—	" " " 20
866	4	672	" " " 22
867	13	558	és gyep 24
868	5	—	" " " 28
869	5	—	" " " 28
870	5	—	" " " 28
871	5	—	" " " 20
872	5	—	" " " 20
873	5	—	" " " 22
874	5	—	" " " 22
875	5	—	" " " 22
876	5	—	" " " 22
877	7	1056	" " " 22
878	5	—	" " " 28
879	5	—	" " " 28
880	5	—	" " " 28
881	4	260	" " " 28
882	14	119	gyep 28
883	8	559	és gyep 28

Bánatpénzül leteendő a kikialtási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári-jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi augusztus hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor Andor, s. k. aljegyző.

426—1907. szám.

Árverési hirdetmény.

Az aradi határban fekvő Nagylegelőbeli, eddig Faragó Gyula által bérben birt 181 hold szántó 5 holdas (1100 négyzet öles) parcellákra osztva a folyó gazdasági évtől számítva 3 évi időtartamra folyó évi augusztus hó 22-én, esetleg következő napokon a helyszínén mindenkor reggel 8 órakor kezdődő nyilvános árverésen bérbeadni fog.

Az egyes parcellák holdjának évi bérösszege a következő kikialtási árban állapítatik meg:

646 parcella	12 korona	772 parcella	12 korona
773	12	774	14
775	20	776	20
777	16	778	15
779	16	780	18
781	13	782	14
783	13	784	12
785	12	786	12
787	14	788	15
789	16	790	16
791	16	792	16
793	24	794	24
795	24	796	24
797	24	798	24
799	24	800	24
801	24	802	20
803	16	804	16
805	20	806	24

Bánatpénzül leteendő a kikialtási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal. Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz letételére vonatkozó pénztári-jegy mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1907. évi augusztus hó 5-én tartott üléséből.

Kiadta:
Zubor Andor s. k.
aljegyző.

426—1907. g. szám.

Árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a Gellin dűlőbeli 677 hold szántóföld és gyepes területnek 3 évre leendő bérbeadása iránt folyó évi augusztus hó 22-én, szükség esetén következő napokon, mindenkor reggel 8 órakor a helyszínén nyilvános árverést tart a bérbeadandó te-

